

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Tant si es juga al roig com al negre sempre s'acaba perdent

EL CAS D'EUROPA

El plet de la democràcia

Per una paradoxa no gaire difícil d'explicar, els fundadors de l'anomenada política social, homes del segle XIX amb totes les conseqüències, oblidaren de tenir en compte, en efectuar les seves anàlisis, les característiques més essencials de la societat civilitzada. Entafurats dins una concepció estretament industrial i mercantil, resultaren uns pèssims psicòlegs i uns moralistes puerils. Aquests defectes dels fundadors s'han accentuat en els seus deixebles; per

qual tot poble que hi juga acaba perdent la llibertat política.

Els únics països on és difícil que es pugui produir aquest ritme que va des de la demagògia social al feixisme, són aquells dins els quals la classe mitjana no ha de tèmper cap agressió perquè és ella la que fa la política i els partits de classe no tenen la iniciativa del joc polític. Tret d'alguna complicació poc probable, és el cas de la França. Per un atzar que es dona de vegades

Els Dijous — Blancs

Lady Lou entra a la Lliga

Lady Lou, en el moment que hi fem coexistència, no porta pas una vida exemplar. És l'amant de l'amo d'un bar d'aquells amb valent titular, concorregut per gent tèrbola; demés d'aquest negoci, té el de falsificació de billetes de banc: d'altra manera no s'explicaria prou satisfactoriament com pot mantenir Lady Lou, xicota que té una feblesa per als diamants i per a les bones obres. Perquè, això sí, Lady Lou té molt bon cor. Té tan bon cor, que no li ve d'un amant; després, la feina serà per a ells a liquidar les qüestions a trets.

No hi fa res que l'ofici de Lady Lou sigui d'aquells que, ni àdhuc considerant el seu aspecte de cupletista de cafè-concert, no solen figurar als anuaris, però sí a les llistes electorals.

El dia que Lady Lou va a la presó a visitar un amant — enamorat de Lady Lou, gelós i tancat a la presó, és tot un programa —, troba tot de coneguts, velles amistats igualment tancades. Perquè Lady Lou és popular a no poder més, i es comprèn que ho sigui una persona de les seves condicions morals, que de passada no és gens mancada d'altres condicions materials que són molt més apreciades per bon nombre d'espectadors del cinema. Es tan popular que és una veritable llàstima que no pugui anar en candidatura.

Però no desconfiem que un dia o altre acabarà anant-hi, perquè Lady Lou ja comença a seguir el bon camí casant-se amb un prou de la policia, i esperem que a partir d'aquest moment, farà bondat, oblidarà que ha estat una dona fatal versàtil i a les gasetilles necrològiques li diran virtuosa dama. Al capdavant, sempre ha tingut bon fondo. Només és qüestió de desvestir-se de canviar amb aquell remenament quan vagi a fer el cambossing pels pisos.

Ja veieu, doncs, que el magistral film interpretat per Mae West acaba bé i, per tant, pot ésser presentat sense escrúpols per La Veu del Vespre, aquesta Veu que se'n ha tornat tan frívola i mundana. No hi fa res que algun Rucabado repàtani i obstinat escrigui cartes a la direcció, protestant de tantes fotos de stars carregades de sex appeal.

Aquests tarannàs eixarrelts d'inquisidor són incapaços de comprendre el remolí sentimental que s'alçarà en la memòria d'algun prohòm de la Lliga en reviuire, demà a la nit, aquella època de principis de segle, de corbes en l'arquitectura femenina; de cames enfundades amb mitges negres sorgint, en un can-can esborrajat, d'una immensa corolla d'enagós blancs; de pagar xampany al Maxim's amb lluisos d'or en un viatge de negocis a París...

Res, la Lliga i el seu òrgan accessori de premsa es volen rejuvenir, i a falta de poder-ho fer políticament, es rejuveneixen sentimentalment. I els sentiments són alguna cosa que cal respectar sempre. — C.

MIRADOR INDISCRET

Angúnies de un nit de Carnaval

El ball de l'Artistic, animadíssim com mai ho hagués estat tant, va resultar altament beneficiós per a molts industrials, entre ells els patrons dels restaurants pròxims al Liceu.

A la mitja part, foren en gran nombre els assistents al ball que abandonaren el teatre per a anar a menjar al Lunch Bar, a l'Opera, al Gran Liceu, al Gambirinus, al Nou Liceu, al Glacier o a la Granja Orient. Fins n'hi hagué que es refugiaren a La Castellana.

Per tal d'afavorir el bufet del teatre, no estava permès sortir i tornar a entrar, però... A algun dels restaurants abans esmentats, davant l'afluència de gent, i de gent que demanava ostones, Sauternes i pollastre, estaven els cambrers esmampaduts.

Ho estaven els cambrers i els habituals de l'establiment.

Un d'aquests, periodista, declarà:

—Avui no goso demanar el cafè amb llet!

Quant als cambrers, només direm que en coneixem un que per poc es desmaia en sentir que uns clients li preguntaven si tenia caviar.

—Sí... sí — contestà sense convicció.

El llimpiabotes de la casa sortí a cercar caviar on en trobés.

No acabava mai d'arribar...

Els clients s'impacientaven.

—Escolteu — interrogaren al cambrer — que l'heu tingut de fer anar a desempenyar, el caviar?

Els carnisers són molt trempats

Els carnisers celebraren l'altre dia un ball de disfresses de la casa sortí a cercar caviar on en trobés.

El ball es féu combinat amb una rifa.

Com a primer premi donaven una ràdiogramola i com a segon una vedella. Els altres premis eren tots a base de xais i cabrits.

El programa advertia:

«Els caps de bestiar seran lliurats vius.»

—Jo sí que faré broma si em toca la vedella! — exclamava un concurrent —. On la posaré? Tinc un pis de quatre pams.

Un altre deia:

—Sí, sabés que he de treure un xai, em vestiria de Sant Joan.

El millor, però, fou el que un membre de la Junta observà, ingènument, al conseller-regidor de Proveïments, senyor Ot Hurtado, que estigué una estona a la festa:

—Tingui; posi's aquest cas de cartó.

—Jo!

—Sí, home! Posi-se'l, que li curarà al damunt una pluja de boles de confetti que el deixarà com nou.

Per a no tornar a peu

L'afar d'espionatge del qual tant s'ha parlat aquests dies darrers és, en conjunt, d'un pintoresc bastant pujat.

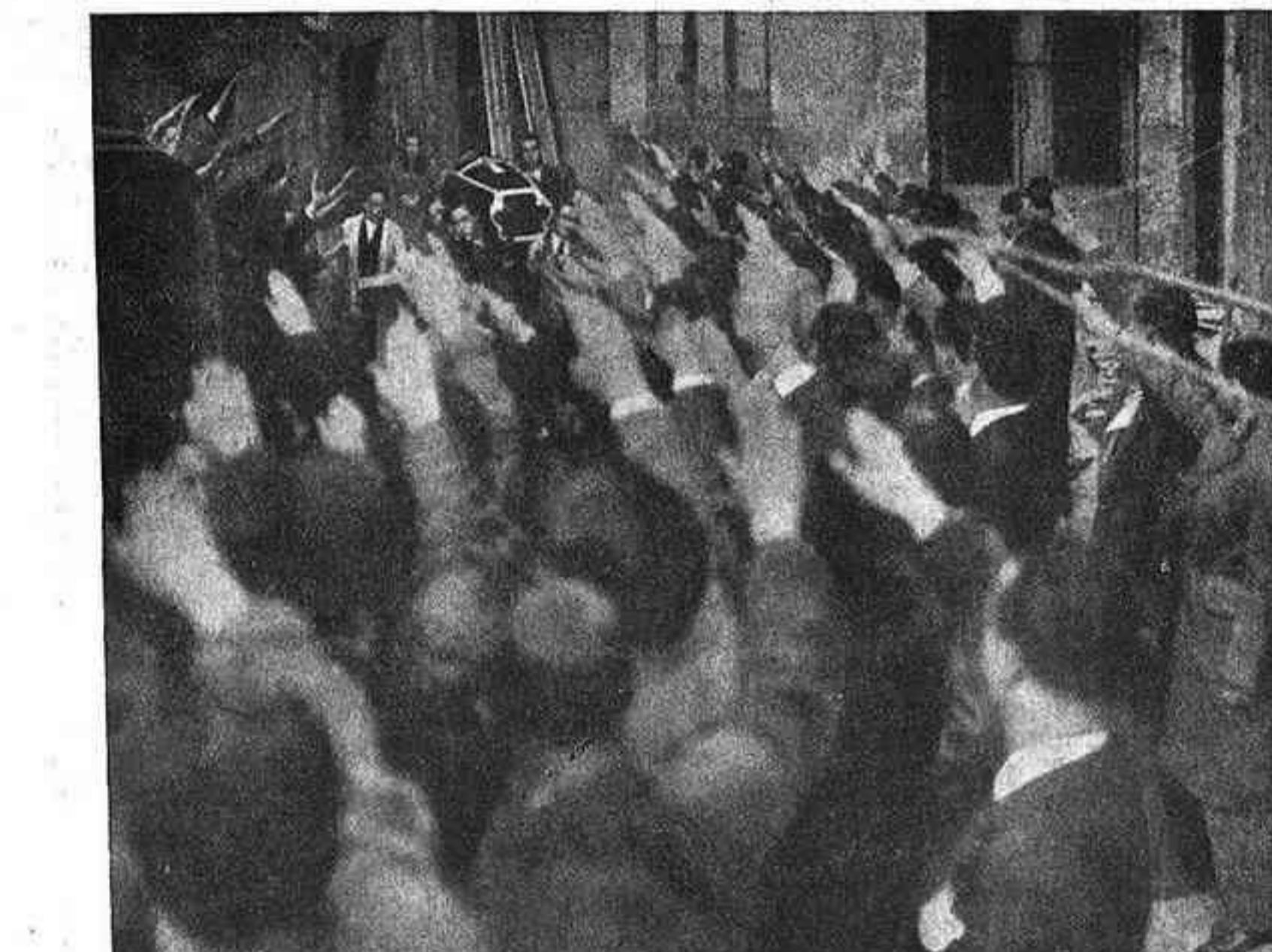
Es pintoresc, d'una manera especial, tot el que fa referència a l'expedició científico-comercial que el senyor Ramon Roure havia organitzat en veler al Congo belga i a la qual havien de participar tres dels detinguts.

La Publicitat ha publicat un fragment de la carta tramesa pel senyor Roure, sobre aquesta expedició, al comediògraf Francesc Oliva, que havia demanat per a formar-ne part.

Es llàstima, però, que La Publicitat no hagi inserit la carta sencera.

Hi ha paràgrafs que no tenen desperdici.

Sobretot aquell on explica el senyor Roure que, una volta a Libèria, on farà la primera part de l'expedició, es farà, per parts iguals entre els seus components, una liquidació completa.

Escena de l'incipient feixisme madrileny

això, a mesura que, pel seu caràcter messiànic, les teories del socialisme agafaven adeptes, provocaven sense saber-ho una reacció biològica adversa (dintre el cos social. La repugnància que sent el ciutadà mitjà envers la seva desaparició com a individualitat distinta, s'afegia al sentiment de la terra i de la pàtria. Al capdavant això ha esclatat amb violència. Arreu el socialisme s'ha volgut mostrar imperiós, se li ha adreçat en contra l'explosió d'una cosa que, anecdòticament, es diu feixisme i, al fons, és una reacció de pànic de l'organisme col·lectiu en sentir-se amenaçat per una força que el deshumanitzaria. Hi ha dins tots els països una classe intermèdia que no és internacionalitzada com l'alt capitalisme o com l'altitud dels que no tenen ofici especialitzat, la qual sent intensament les seves característiques nacionals; dins ella es troben les virtuts i defectes típics de la terra. És l'única que associa el treball amb la intel·ligència, i l'única també on l'individu ni és antisocial ni vol desaparèixer com a jo a part dels altres. L'organització d'aquesta societat intermèdia dona el to moral del país. Per damunt de tot sent una repulsió a canviar de forma i a sortir-se dels camins de la història. Contra d'ella lliuren batalla l'alt capitalisme, que tendria a reduir-la al no-res i a proletaritzar-li els individus, i la turba dels sense ofici concret que, fàcilment l'odia i l'envia. La societat intermèdia té, a més, un gran sentit del dret privat; és pot dir que és el terreny propi de la vida jurídica no mercantil i no penal, sinó humana i ciutadana. Equilibrada de drets i de deures, normalment liberal i democràtica, és ella la que en els nostres temps pesa més en la política i en la marxa d'un país, a despit dels moments passatgers en què es redueix a la inacció.

a la història d'Europa, els mateixos dies han vist convulsions paral·leles a la República veïna i a Àustria. Mentre a la una el socialisme, modèlic certament (l'austríac era el més puixant i ben constituït del món), era liquidat en poques hores i la dictadura s'apoderava del país, a França tot sembla que es redueix a una vaga de vint-i-quatre hores, i que no s'hagi produït cap pèrdua d'elasticitat política. Tot perquè la classe intermèdia no ha sentit pànic davant uns quants incidents.

I a la República Espanyola? Tenim, certament, un sector socialista revolucionari, i un feixisme incipient. No falten els ingredients per a l'operació, ni tampoc els manipuladors que desitgen practicar-la.

Però hi ha una cosa que permet enfocar l'esdevenidor amb una certa tranquil·litat, i és que els moviments d'agitació són poc coherents i no tenen gaire contingut, mentre, a la vegada, neix indubtablement una idea republicana de govern. Un règim naixent, encara no gastat, conserva unes virtuts que el fan més variable i que l'immunitzen de perills que amenacen construccions polítiques, per fora més estructurables, però que també han sofert el desgast inevitable del temps i de les circumstàncies.

Però, potser a causa de la seva gran extensió i complexitat (comprèn des de l'òrber d'ofici a l'home de carrera i al petit industrial o comerciant), fàcilment s'espanta i es veu descomposta. Llavors reacciona en el sentit d'endurir-se i d'encegar-se. Confonent la cosa pública amb la matèria privada, només té un pensament: reforçar l'autoritat. I no sent repugnància a sacrificar més o menys les seves llibertats públiques, per tal de poder respirar dins l'esfera privada. Llavors la seva força i el seu poder són enormes.

Les polítiques utòpiques i egemant «econòmistes» de la post-guerra han tingut el do d'excitar la classe intermèdia.

Fatalment, allà on han tret el cap el socialisme i el comunisme (parlem de països on hi hagi una societat constituïda), indefectiblement s'han vist anorreats per la reacció feixista.

Adhuc ha passat a Rússia. Allí la inexistència d'una societat muntada a l'europea, aparentment ha canviat la fesomia dels esdeveniments. Només la fesomia, però. Al cor mateix dels nous quadros de la societat superficialment marxista, neix i s'arrela un patriotisme nacionalista i agressiu, que és la negació de l'esperit internacional del jueu Marx. Llevat dels símbols i del color de les banderes, el roig de Moscou i el negre d'Itàlia són anàlegs. Són els dos colors de la ruleta revolucionària, dins la

“EL PAVOR REPUBLICANO”

—El meu govern és prou enèrgic per a plantar cara a tots els feixismes!

«...a excepció — afegeix — del velero y demás materiales necesarios para proseguir la expedición, pues esto no se podrá liquidar hasta el fin.»

Naturalment! Ni el senyor Roure és un segon Hernán Cortés, ni convenia que per un sol instant pogués imaginar-se l'Oliva la perspectiva de tornar a peu.

Renaudel s'ha tret la barba

Ahir va fer vuit dies, el diputat socialista francès Pierre Renaudel estigué, de pas, unes hores a Barcelona.

Va visitar, entre altres llocs, el nostre Parlament, assistint a una part de la sessió.

Alguns periodistes comentaren després la presència del polític francès a la tribuna dels convidats.

—En Renaudel? — objectà Domènec de Bellmunt —. Fugiu, fugiu!... Bé prou que l'hauria conegut tot seguit. En Renaudel porta barba.

Tot i això, aquell senyor de la tribuna dels convidats era, en efecte, Pierre Renaudel.

El que hi ha és que quan es va treure la barba, el senyor Renaudel s'oblidà de demanar permís a Domènec de Bellmunt.

Poesia i prosa

El Lyceum Club va organitzar per al passat dimarts a la tarda, suposem que amb motiu del Carnaval, una sessió literària vuitcentista.

Es llegiren poesies de Campoamor, Espronceda...

Perquè la sessió fos completa, des d'una hora abans de començar es serví xocolata amb melindros als assistents.

Sembla que aquesta va constituir la part més reeixida de la sessió.

Una cosa es el sopar i una altra el ball

Els periodistes que fan informació a la Conselleria de Governació donaren el passat divendres, a can Llibre, un sopar al senyor Selves.

Per La Veu hi assistí el senyor Civera i Sormaní.

—Puc anar-hi? — demanà, abans, al director del diari.

El director de La Veu li donà l'oportuna llicència.

A can Llibre, aquell mateix vespre, els elements cinematogràfics agrupats sota el nom de Los Nietos del Zorro celebraven un ball de disfresses.

Molt atents, els organitzadors del ball, presidits per la gentil Mercedes de la Parra, que anava disfressada de Mae West, amb una sina artificial i escandalosament exuberant, convidaren, al final del sopar, el senyor Selves i els periodistes a honorar la festa amb llur presència.

El senyor Selves i els periodistes acceptaren.

En aquell moment, En Civera va desaparèixer.

—Per al ball no tenia permís! — féu un dels periodistes.

Facilitats per a un passaport

Sí, senyors; l'escriptor Manuel Brunet marxa a donar un tomb per Egipte i Palestina, no sabem si en pelegrinatge de penitència.

Es tracta d'un viatge que té projectat des de fa temps... Però ara va de debò. Ja ha sol·licitat i tot el passaport afe a Africa i Asia.

Per cert que, en disposar-se a demanar-lo i en recordar les seves campanyes virulentes contra el senyor Selves, li agafà a En Brunet una gran preocupació. «No em posaran dificultats?», es demanava.

El senyor Selves, per un company d'En Brunet a La Veu, conegué aquesta preocupació.

—No és cosa meva — digué —. Si ho fos i jo em sentís realment de les escomeses del senyor Brunet, hauria de comprendre aquest que li donaria el passaport amb més gust que ell no pensa.

Viena-Madrid-Barcelona

Sota la seva bonhomia i simplicitat, En Granier-Barrera, socialista cent per cent, desconcerta, de vegades, pels seus exaltaments.

El dilluns d'aquesta setmana, arribà, a la nit, tot radiant, a una penya d'amics: —Què me'n dieu, eh? Els socialistes ja ens les estem f...!

Tothom va creure que els socialistes de Largo Caballero s'havien, a Madrid, llençat al carrer...

En Granier-Barrera es referia, però, als socialistes de Viena.

Ep, senyor Fuentes!

Quan una comissió d'elements del teatre acudiren a lliurar les conclusions del míting de l'Espanyol al President de la Generalitat, portà la veu cantant l'actor senyor Ricard Fuentes, força conegut, per cert, pels seus sentiments gens catalanistes. El senyor Fuentes, no solament parla gairebé sempre en castellà, sinó que, segons sembla, ha arribat a l'extrem de canviar el seu veritable cognom, que és Font, pel que gasta per tot dia.

El senyor Companys va rebre amablement els seus visitants i els exposà les dificultats que, a desgrat dels bons desigs del Govern de Catalunya, existien per a solucionar en forma satisfactòria la crisi que travessa el teatre a Barcelona.

Home acostumat a manar i a disposar, perquè ha estat president del Sindicat d'Artistes Teatral, el senyor Fuentes va replicar amb una certa vehemència a les objeccions del President. Es creia, a ben segur, que es trobava al Sindicat.

Trenta minuts de conversa amb un "minutero"

L'acció passa a les quatre de la tarda d'un dia qualsevol, a l'ombra d'un lleó, ampliat, d'escala de Congrés, del monument a Colom.

Arriba una camioneta del darrer model i es detura davant la màquina fotogràfica d'un minutero. Baixa el conductor, que va abillat amb la roba dels diumenges. S'estira del darrer l'american, es palpa el nus de la corbata i es recolza, adoptant una posa distingida, a la finestrella del cotxe. No

clarment pels *minuteros* que fan els pobles, amb ganes de superar les vuit o deu pessetes diàries que es guanyen a Barcelona. Els que fan les platges, sobretot, són els que més pateixen. Perquè el banyista, quan està en col·lectivitat, és la persona més exigent i poca-solta. Té una marcada predilecció per les fotografies que en diuen *humorístiques* (després ja parlarem de les fotografies *humorístiques* que es fan a ciutat) i, per exemple, a vuit o deu se'ls acut retratar-se sota una caseta de banys mentre un altre de la colla, des de dalt de la teulada, els aboca un cubell d'aigua. I el fotògraf, que és home de paciència, ha d'esperar a disparar fins que els clients, acostumats a la dutxa, no es belluguen gens.

Els altres que van pels pobles, fan prement festes majors, data prou solemne perquè el vilatà es deixi anar en la disbauxa de fer-se retratar. Però si els que quantifiquen els banyistes necessiten una gran quantitat de paciència, els camarades que recorren festes majors passen alguns moments de perill. La *ratera*, amb les seves tres potes estirades, és del tot incompatible amb les aglomeracions. Una petita ensopegada pot tirar tot l'establiment per terra, arruïnant el fotògraf. Sabem d'un minutero d'aquests que havia anat a fer la festa major de Vic, on hi havia corrida, per tal de fer més solemne la festa. I l'home es va situar pels volts de la plaça, disposat a mapar tota l'afició. Però vetaquí que va escapar-se un dels toros. El minutero, per salvar la pell, va arrencar a córrer, com feien tots els que per allí hi havia. La por el va desmarcar i abandonà la màquina. La bèstia, en veure aquell estrí sol allí al mig, s'hi va acostar, l'ensumà, i d'un cop de banyes el llançà a l'alçada d'un segon pis.

Es evident, doncs, que l'ofici és molt més complicat del que sembla. I això que encara no hem parlat dels turistes davant la *ratera*, ni dels quadros *humorístics* barcelonins.

La primera excentricitat del turista — angles, generalment — és la de fer-se retratar pel minutero, fent moixaines a un dels lleons del monument, o bé amb el port al fons menjant coco a l'hivern o s'indria a l'estiu. N'hi ha que es fan retratar mentre el minutero els fotografia. Es situen da-

més extravagant o ximple: Penya Filet, Penya Mira que Tal, Penya Ben Fets, etc. Poques feines han de realitzar, aquestes agrupacions. Per a quedar bé amb la història, només cal que guarneixin un camió i vagin plegats a la rua, organitzin un lluit ball de societat, vagin tots junts als banys i es facin fer una fotografia *humorística*, que haurà d'ésser ampliada i penjada a la sala llogada a un cafè, que serveix de local social.

En què consisteix la fotografia *humorística*? És tracta, simplement, de posar davant la màquina del minutero, els socis estesos per terra, fingint un atropellament d'automòbil. Cal que els components de la societat posin totes les seves habilitats com a actors, fent cara esglaiada i res més. El minutero ha de fer la resta. Però és la feina més terrible de totes les que fa el fotògraf ambulante, perquè amb aquella foto hi va l'honor de la penya. I ja és sabut que l'honor d'una penya és una cosa delicada, delicada.

I si parlem amb un membre de l'Associació de fotògrafs *minuteros*, etc., segurament que encara anirà més enllà, a l'hora de relatar els inconvenients de l'ofici. Nosaltres n'hem trobat que afirmaven amb tota serietat que llur tasca era eminentment social. «Si no fóssim nosaltres — manifestaven —, com s'ho farien les classes humils per poder satisfer la necessitat de traspassar de pares a fills, d'una generació a l'altra, les fesomies dels seus ascendents? Si nosaltres no féssim per sis rals les fotografies magnífiques que fem, i que duren tota la vida, els desheretats de la fortuna no podrien complir aquest deure familiar, reservat només als possessors de la riquesa.»

Moltes altres coses més es desprenen de trenta minuts de conversa amb un minutero. Els altres, no obstant, són de caràcter privat. A ningú no interessa saber que el tresorer de l'agrupació té al seu poder quaranta pessetes, producte de les cotitzacions dels trenta socis que la integren. Tampoc val la pena d'estendre's en detalls de com el president va obtenir el millor lloc de Barcelona.

Per acabar, només, farem una recomanació al nou Ajuntament, demanada amb tota vehemència pel senyor Riera: Cal que no siguin concedits més permisos de fotògraf ambulante, perquè hi ha una colla de ganduls que desitgen ingressar al gremi, perquè l'ofici és descansat. El tresorer de l'agrupació demana que els *minuteros* tinguin, obligatòriament, més de quaranta anys, per tal que practiquin l'ofici sigui una mena de *retiro* per a la vellesa del fotògraf professional.

TISNER

(Les il·lustracions són fotografies obtingudes per minuteros de la Porta de la Pau.)

BARCELONA ES DIVERTEIX

El ball de l'Artístic

Per a donar idea de la gentada que la nit del dilluns anà al ball del Circol Artístic, al Liceu, cal recórrer a comparacions imprevistes. «Hi ha més gent que en el miting de la Monumental», deia un.

En realitat, fou un ball de masses. A les onze, assegudes als graons de l'escala del vestíbul, hi havia ja una infinitat de persones amb les cames segades per les empenyes. No hi cabia ja ni una agulla. I les senyores disfressades i els senyors amb smoking anaven entrant com si tal cosa, pujant per a obrir-se pas entre aquella massa compacta, que envaia els cinc pisos del Liceu i regalimava de suor.

Es confortador de veure que existeix a Barcelona un contingent tan enorme de ciutadans que es fan la il·lusió de poder-se divertir. Perquè com a divertir-se de veres, sempre es diverteixen els mateixos, al Liceu, a la Bohèmia i al Nuevo Mundo. Una de les estrelles del ball de l'Artístic fou el popular Panellots, el qual feia rotlló ballant al mig de la platea, corejat per una mà de galifardeus que semblaven sortits de cal drapaire.

Perquè això de l'elegància dels balls del Liceu, va així. Un amic nostre es caracteritzà de trinxeraire amb tanta de propietat, que quan ja feia dues o tres hores que vagava pel Liceu fou detingut, dintre l'ascensor, per un policia, que creia heurs-se-als amb un autèntic fora de llei. Això no vol dir res; simplement, fa creure que si un trinxeraire dels de veres s'ho proposava, entraria al Liceu i alternaria tota la nit amb el més granat de la societat barcelonina.

Quan ens volguérem salvar de les empenyes de la sala, baixarem al bar del subterrani, on un piano i un violí rascaven una rumba endimoniada. De mica en mica, les parelles es desfeien per a deixar espai a una noieta, mig vestida d'oriental, que dansava de la manera més obscena que hom pot arribar a imaginar. Aviat li donà la r-

plica una altra noia, coneguda taxi-girl, la popularitat de la qual va de la Criolla a l'Ocell de Foc. I somrient de les proccatits de les dues balladores, hi havia un públic compacte, integrat en part per senyorettes delicades i llurs papàs respectables. Per alguna cosa és Carnaval!

Un dels números del «programa», era l'elecció d'una senyoreta amb les línies de moda, o siguin les carns de l'actriu Mae West. I mentre les concursants pujaven a l'estrada, els *corridos* de la sala, reunits al peu de l'escala, anaven citant procedències:

—Aquesta és del Hollywood; aquesta, del Paname; aquesta, de la Buena Sombra... Cap allà les tres de la matinada, la gatxara sobreixida del Liceu, fins al punt que els porters eren incapaces de contenir-la. Als qui volien salvar-se de les empenyes... i dels preus del bufet del ball i anar a refrescar als bars de l'altra banda de Rambla, els porters els deien:

—No donem sortides. Però per a tornar a entrar, n'hi ha prou que porti un cigarret, a fi que nosaltres puguem reconèixer-lo...

I així anava tot a la matinada. A quatre de cinc, els músics enfundaren llurs instruments, amb gran desesperació dels qui troben que d'un ball com el de l'Artístic cal sortir-ne sota la llum del sol. Una senyora baixava del cinquè pis amb mitja dotzena de globus, salvats de la rebentada general.

—Els meus estaran contents—deia.

A l'escenari, algunes parelles, consiïoses en veure arribar el moment de la separació, s'estrenyien les mans i es refregaven les cares, ajudejades sota els ametllers florits en una primavera de paper.

Quan sortíem, estirats espectacularment al mig de la catifa del hall, roneava un minyó vestit de cubà. Un escèptic, dels que no creuen en la llegenda de les matinades de Carnaval, va comentar:

—A aquest, el paguen els organitzadors.

En una de les seves rèpliques, va arribar a dir, poc més o menys:

—Es que treurem al carrer els propietaris dels teatres i ens incautarem d'aquests...

El senyor Companys va considerar que el senyor Fuentes emprava un to que començava a ésser molest i va haver de recordar-li, ensenyant-li gairebé la porta, que estava parlant amb el President de Catalunya.

Recomanacions i recomanats

No havia encara, l'amic Granier-Barrera, pres possessió del càrrec de regidor, que se li presentà un bon home, recomanat per un conegut poeta civil i cavaller, a demanar-li una col·locació a l'Ajuntament.

En Granier procurà desenganyar-lo. Li digué que els actuals consellers municipals no serien gens propicis a l'ingrés de nous empleats a la Casa Gran.

El visitant no es donà per desenganyat: —No em podria fer entrar, doncs, en alguna de les companyies que depenen del Municipi?

—Tampoc, tampoc...
—Ni als Autobusos Torner?
—Encara no se sap si circularan.
—Voleu dir que no circularan? Si hi ha hagut qui ja ha cobrat!...
—Precisament per això.
—Entesos. Que també voleu cobrar vosaltres, ara?
En Granier l'acomiadà gentilmente...

Joventut, diví tresor

En Granier-Barrera, ja que parlem d'ell, és un dels regidors que per la seva bondat, infinita, i per la seva joventut, s'ha captat tot seguit, a l'Ajuntament, les simpaties de tothom.

La seva joventut, sobretot, cridà el primer dia l'atenció dels gats vells de la casa.

Quan a En Ribé, cap suprem del Cerimonial, li foren presentats els regidors que no coneixia, no pogué contenir-se d'exclamar, somrient, en tocar el torn a En Granier:

—Aquest jove, també?
Pocs dies després, en fer una visita l'alcalde i el general cap de la 4.ª Divisió, amb diversos regidors, a l'edifici que fins ara han ocupat els Jutjats militars i que ha passat a ésser propietat de l'Ajuntament, el general Batet preguntà al senyor Pi i Sunyer, assenyant En Granier:
—Qui és aquest jove que fa de regidor?

També fóra inútil

Anaven dos joves al tramvia, asseguts. Per llur conversa, hom els endevina professors de català del cens que ha constituït suara la Generalitat de Catalunya. Un d'ells, fixant-se en una plaqueta de sobre la finestra, digué al seu col·lega:

—Fixa't, allà diu «No distreieu el conductor» en lloc de «No distraueu el conductor». Aquestes faltes són inadmissibles, avui! Escriuré a la Companyia dient-l'hi...
—No cal que hi escriguis—contestà el company—. Pel poc temps que deu faltat a aquest cotxe per a ésser cremat!

Jubilació per combustió

Els atemptats incendiàries en contra dels tramvies exciten cada dia més la indignació ciutadana. On condueix aquesta tàctica inflamable, aquest sabotatge infernal? Perquè els pobres tramvies, ells, no hi tenen cap culpa!

Fou la setmana passada que a la carretera de Mataró, prop de Sant Adrià, fou abranda un altre cotxe. Un ciutadà habitant en aquells indrets suburbials, se'n lamentava així:

—Quina llàstima! I era un cotxe d'aquests nous, automàtics, d'aquests tancats tan confortables! Si almenys hagués estat un cotxe d'aquells vells i incòfortables, d'aquells del segle passat que ja mereixen el jubileu, llavors potser que no sabia protestar-ne...

Caps

Un titular a primera plana de *La Veu del Vespere* del dijous passat, deia així: «La dimissió del cap del cap de policia de Barcelona senyor Pérez Sala, a la Gasetta.»

Aquell qui es pensí que el dimissionari és tot el senyor Pérez Sala, va equivocat. Només és el cap, com a òrgan humà, el dimissió.

Això escau bé a Lliga Catalana. Es un partit tan, tan jeràrquic, que sempre hi ha un cap superior. Per això els pronoms tenen per cap el senyor Duran i Ventosa, aquest el senyor Ventosa i Calvell, aquest altre el senyor Cambó... I el cap, doncs, del pontífex màxim del partit, qui és? «Per ara i tant és el senyor Lleroux», hem sentit dir.

Faria més bonic

Al carrer de Sant Joaquim, a Badalona — un dels carrers més centrats de la veïna ciutat —, hi ha una botiga de comerç d'ous i gallines de la qual és propietari el regidor Joan Borràs.

Aquest regidor — sortit en les últimes eleccions municipals amb els vots de la coalició Lliga-radicals-carlins —, és un bon senyor llerouxista que mai no podia sofrir que li enganxessin anuncis a la façana del seu establiment. Paper, petit o gros, que ell veïes plaçat a la paret emblanquinada, paper que era destruït *ipso facto*.

Ara, però, i des de fa setmanes, la façana d'«En Borràs dels Ous», com li diuen a Badalona, ostenta el cartell electoral on consta el seu nom. Cada dia l'home surt al carrer i l'esguarda satisfet.

Un vianant, l'altre dia, va dir-li:
—Podríeu posar-li un marc

L'enyorat Topaze

El nomenament del comunista Andreu Nin per al càrrec de secretari particular de l'alcalde de Badalona, ha aixecat les més virulentes protestes de l'element dretà de la veïna ciutat.

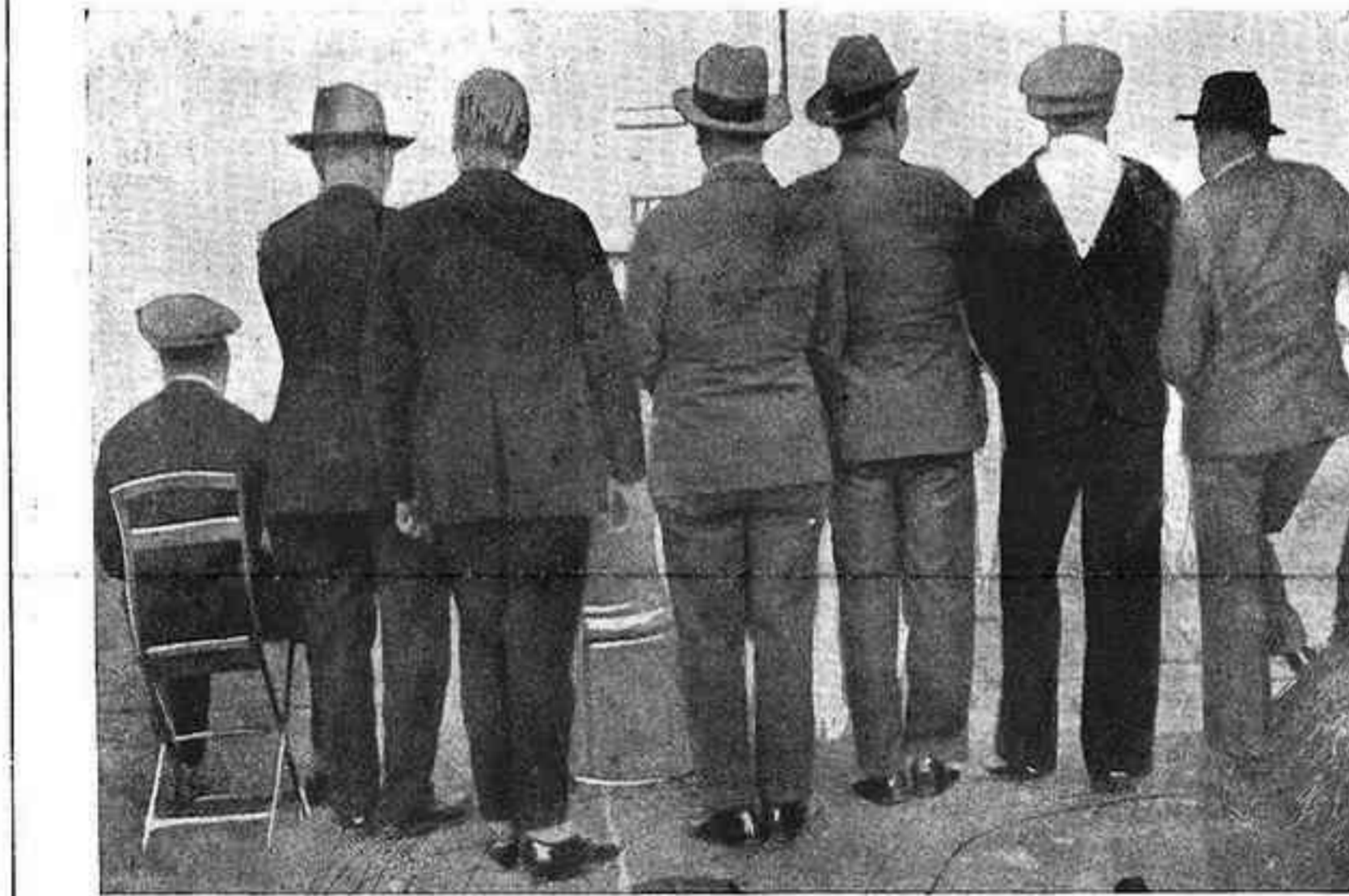
Qui diu que no té la hisenda segura; qui remarca la poca fidelitat a l'ortodòxia revolucionària; qui afirma que l'alcalde esquarterà ha ingressat al comunisme; qui no pot dormir tranquil; qui és pres de convulsions...

Un regidor radical s'exclamava:
—Ja ho veieu! Els bons talls van a la gent suspecta... Mentrestant que nosaltres, els regidors de l'oposició, amb la nova llei municipal, no tenim ni la perspectiva d'un innocent negociet...

cal que digui res. El minutero fa amb la mà una signa al xofer que volen dir «així a l'esquerra» i «prou». El xofer, avertat a totes les indicacions cabalístiques d'En Vachier, ha obeït submis.

—Ja està!
El minutero, després de noves manipulacions, ha tret de la màquina i ha posat en remull una fotografia, que embolica curament amb un paper d'estrassa de color rosa. Ara ens hi apropem.

—«Hacemos una fotografia, señorito? Quedará muy bien.»

Diu, en castellà. Però el senyor Pere Riera, membre i tresorer de l'Associació de fotògrafs *minuteros* i similars de Barcelona i su radio, és català i ben català. El que passa és que s'ha acostumat a tractar amb una clientela diversa i exigent, en general de parla castellana, i ha adoptat aquesta llengua per a quan exerceix l'ofici.

Els fotògrafs *minuteros*, generalment, estan convençuts que les seves fotografies són tan o més bones que les dels fotògrafs de galeria. I no van pas gaire errats, perquè la diferència existent entre la fotografia d'un soldat, cavalcant un cavall de cartó, damunt un fons de jardí de somni, amb la d'una minyona de servei emmarcada dins un cor i amb unes lletres a sota que diuen *Te amo*, són, poc més o menys, igual carrinçones i representatives de l'esperit provincial. Però els *minuteros* van més lluny i s'atribueixen l'èxit d'alguns fotògrafs de galeria.

El senyor Pere Riera té la certesa que posat en el terreny de qui faria millor una fotografia *artística*, seria el minutero qui s'enduria la victòria. Perquè practicant la fotografia ambulante és quan s'obté la millor escola. Tots els del ram, segons el tresorer, són mestres en el difícil art d'aconseguir retrats amb expressió natural. Tot i que això, quan es tracta de determinades persones, sembla impossible. Les minyones de servei, per exemple. No hi ha manera de fer-les posar serioses. Tan bon punt es situen davant la *ratera*, comencen a riure i a moure's, aneu a saber per quina causa.

Un minutero, generalment, és un tractat vivent de psicologia. De vegades, el client desitja alguna cosa massa «extraordinària» perquè la timidesa no se'n ressentí. I aleshores, el fotògraf cal que ho endevini, mal que sigui expressat amb mitges paraules.

Nosaltres hem vist com un xicot, tipus de lector de *La novela de noche*, s'aturava davant les postals de mostra i com, sense mirar-nos, es treia de la butxaca el retrat d'una noia, dedicat amb tinta vermella. Volia — ho ha mig dit barbotejant, confús — que la seva efígie aparegués al costat de la de la noia, però en una sola fotografia. I el senyor Riera, com home que està fet a les peticions més estrafolàries, per tota resposta feia posar el minyó i es llançava a les operacions pertinents.

Sovint, han de retratar una senyora que, ultra voler llevar-se sis anys del damunt, cal que li sigui enxiuquida la boca i ampliat els ulls. Quan arriba aquest cas, cal que el retratista desplegui tota la tècnica i habilitats: primer, mirar ben bé d'on cau la llum, després, que el fons ajudi i que, sobretot, la senyora col·labori en la tasca, mantenint-se immòbil una estoneta... I per més que el minutero s'esforcin, quan llura la còpia, la clienta sempre creu que feia un somriure que l'havia de millorar, o es troba sensiblement engrèixada... I tot plegat per sis rals!

Per altra banda, l'ofici és exposat, parti-

L'APERITIV

Marie Dressler. —Avui dia, amb aquesta desesperada divisió del treball, amb aquesta gran manca de meditació, amb la viva devoció a la rapidesa i a l'epidèrmis que s'observa en el món que vivim, i sobretot amb aquesta absència de sentit filosòfic que hi ha en la majoria de les persones que han passat per les universitats i cerquen per a la solució del problema moral de cadascú una fórmula fàcil, estandaritzada, suprimidora del dolor, una fórmula que podríem comparar-la a la de l'aspirina o a qualsevol comprimit d'aquests que es llencen al mercat per curar tots els mals, no és gens difícil d'obtenir un èxit i una satisfacció total del públic amb aquells elements que porten en si l'amabilitat, la frescor, la lleugeresa i aquell picant que sense destruir d'una manera violenta cap cèl·lula moral, fan l'efecte d'una droga aparentment inofensiva i comodíssima d'ingerir. Per exemple, no costa res d'aconseguir en el cinema una emoció esclatant amb unes quantes noies que sense ésser grans actrius i amb un mínim d'intel·ligència, hagin après a presentar unes cames delicadíssimes, uns braços celestials, i hagin après també a besar d'una manera assolegada i patètica i al mateix temps imiten amb llur sistema nerviós totes aquelles alades acrobàcies que fan les onetetes estripant el cel.

Avui dia el gust de les persones que pesen de vuitanta a cent quilos es decanta per aquest tipus cinematogràfic de noia que ja no tenim més remei que anomenar-la *girl*, perquè la paraula ja s'ha fet popular en les carnisseries més lúgubres i en els sopars de gitano més desarrapats. Les *girls* es poden presentar en formació gairebé mecànica, armades únicament d'una fisiologia magnífica, o es poden presentar individualment, complicant-se i matissant-se fins arribar a una personalitat teatral complexa i acabada. Es a dir, la *girl* pot ésser, i és en definitiva, la gran actriu de cinema que arriba a l'èxit més anànim. Els directores de cinema, atents a la corrosiva banalitat del nostre públic actual, no concedeixen, generalment, només que a una xicoteta fina, fresca i tendrament excitant les prerrogatives per representar els grans drames apassionats, les acaramellades situacions sentimentals o l'estrident alegria esportiva del món.

La nostra afició al cinema crea l'afició a un tipus i a una mentalitat de dona. Jo confesso que sóc el primer admirador d'aquest tipus, però també he de dir que en tot això hi ha una facilitat enorme i sobretot hi ha una falsedat enorme. El mateix pecat de falsedat romàntica de les ingénues belleses desgraciades, tipus *Graciella* de Lamartine, és el pecat romàntic d'engany que hi ha en tots els productes artístics que engaga el cinema, americà especialment, amb els seus drames al voltant d'una mirada d'ònix o d'unes cuixes de gardènia abrigades amb els conceptes de la moral més mansa o de l'anarquisme més tronat.

Jo, que sóc un entusiasta de totes les impalpables estrelles de carn i ossos que des de l'écran intervenen en la nostra vida privada, em trobo de vegades en un punt de reacció protestatària, perquè tot aquest drama servit per noies delicioses en la l'efecte d'una cosa falsa i inhumana. M'adono de la facilitat de l'èxit, de la manca de dolor i d'esforç que hi ha a captar l'emoció o la simpatia amb aquests elements tan incontestables i tan contundents. Em fa l'efecte que una *star* d'aquestes que ara estan de moda és exactament igual que una *star* de les que fan servir els atracadors, a les quals naturalment no s'hi resisteix ningú.

Això ho pensava l'altre dia veient el darrer film de Marie Dressler. Marie Dressler és, com saben els aficionats al cinema, una senyora de certa edat, deformada pel temps, i construïda segons uns cànons de bellesa que no tenen res a veure amb els que ara es porten. Marie Dressler és allò que en termes de teatre se'n diu una actriu de caràcter, acasidíssima en el sentit excèntric i grotesc. Per aplacar al convèncer el públic no té cap dels elements de les actrius de moda, besades, caiguda d'ulls, somriures i sobretot capital anatómic ben distribuït. Marie Dressler no es val d'altre recurs que del seu formidable talent d'artista, de la seva afina sensibilitat i de la seva intel·ligència. No és l'exclusiu producte d'un gran director, sinó que, al costat del director, en els films de Marie Dressler s'aprecien d'una manera preponderant les qualitats personals de l'actriu.

I Marie Dressler no és una excèntrica exclusivament, com les característiques de primera categoria; és per damunt de tot una artista humaníssima; la tendresa i el patètic són donats per ella amb tanta expressió i amb tanta força com ho puguin ésser el grotesc més deslloriat o la situació còmica més fresca o més descordada. Marie Dressler pertany a la gran tradició de les millors actrius de teatre, però adaptada a totes les modernitats, a tot l'imprevist que ens ofereix el cinema.

Aquesta dona extraordinària té, com Chaplin, la facultat de donar densitat i categoria a un film només que amb la seva presència. En totes les situacions en què intervé, Marie Dressler sap donar-hi tanta humanitat, que tot el que la volta és secundari, i aquestes situacions es converteixen en ambient o en escenari d'una demostració del seu esperit múltiple. El cas de Marie Dressler és una excepció dintre la deliciosa banalitat americana; ella manté dins d'un món artístic i desorientat, l'antiquíssim esperit aristocràtic de la comèdia. A mi em produeix, aquesta dona adorable, l'efecte d'una autèntica i vella garrafa de rom, enmig d'aquestes begudes barrejades i inconsistentes que en diuen cocktails, de les quals fins el nom confesso que no em fa gens de gràcia.

JOSEF MARIA DE SAGARRA

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

L'AUTOMOBIL DE L'AIRE

L'autogir La Cierva

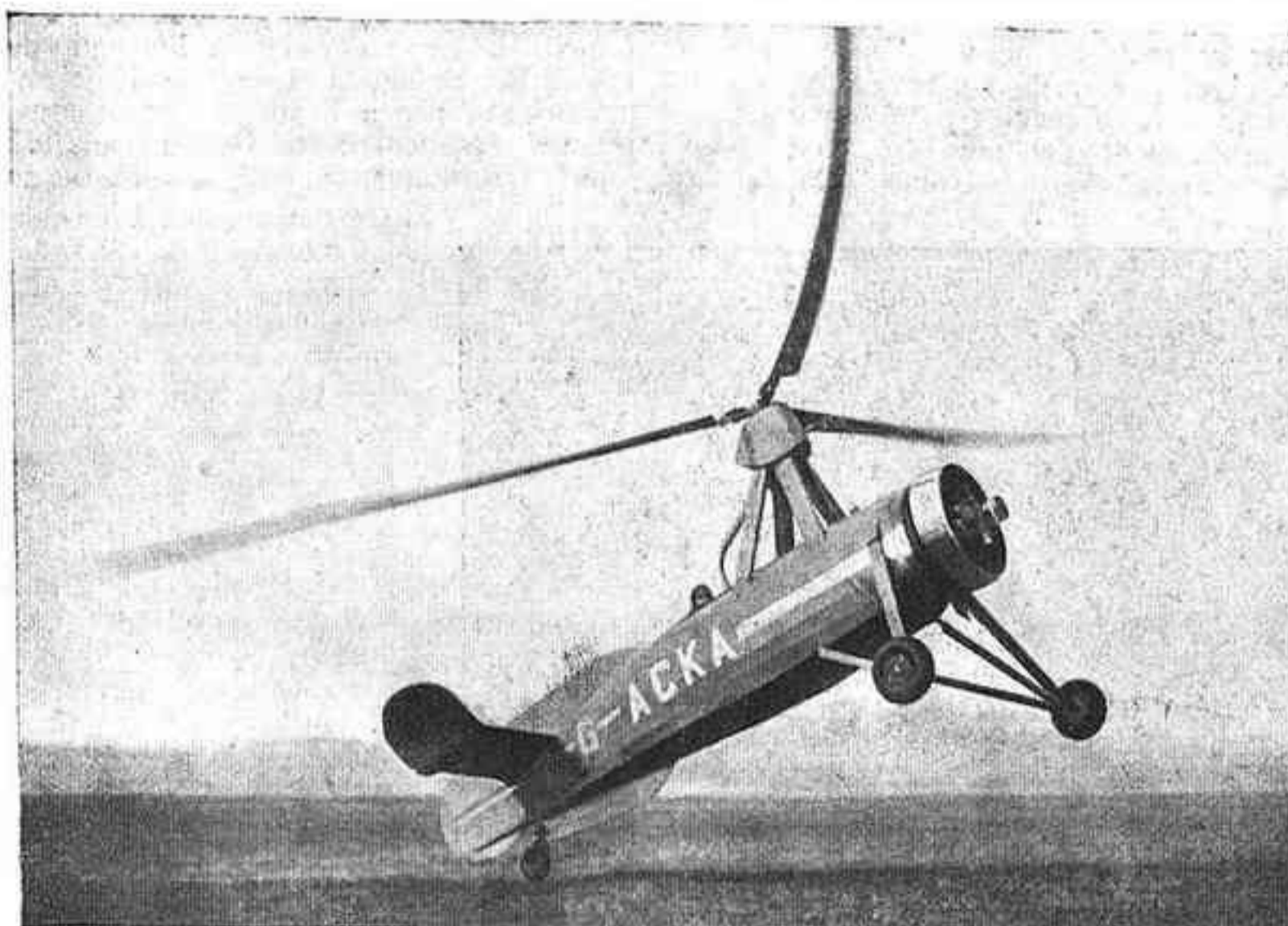
En el programa de la festa d'aviació de diumenge passat figurava la presentació d'un autogir La Cierva model C. L. 10. Però ja dies abans de diumenge no hi havia gaires esperances de poder vèncer les dificultats que s'havien presentat, i l'autogir es quedà a Villacoublay, a punt d'anar a Madrid, on arribà dimarts. Els barcelonins, doncs, s'hauran hagut d'accontentar d'haver-lo vist alguna vegada en cinema.

L'aparell de l'enginyer espanyol Juan de La Cierva, producte d'una colla d'anys d'as-

gir amb ales articulades. Amb aquest aparell s'alçà de terra el 17 de gener de 1923. Era la primera demostració pràctica de la invenció.

Les ales, no essent rígides, no tenien efecte giroscòpic.

Amb el C. 6, Lóriga s'elevà, en 1924, a 100 metres i recorregué els 12 quilòmetres que hi ha de Cuatro Vientos a Getafe. L'any següent La Cierva era cridat a Londres pel ministeri de l'Aire, i es constituïa una societat que es prenia al seu càrrec tot el refe-

La Cierva amb el C. L. 10 a l'aeròdrom de Hanworth

saigs, és prou original, no ja d'aspecte, sinó per la idea que ha presidit la seva construcció, que és justificada la curiositat que desvetlla. Proven, sense endinsar-nos en un tecnicisme que ací fóra del tot desplaçat, de dir-ne alguna cosa.

De l'any 1911 al 1918, La Cierva havia construït, inspirats en els principis de l'autogir, diversos aeroplans, els quals li afermaren la convicció que eren aparells subjectes a massa limitacions. El fet que l'avió necessiti per a volar una velocitat mínima de 80 quilòmetres p. h., que en alguns aparells arriba a 130 quilòmetres p. h., i grans espais per a aterrar i empendre el vol, eren principalment les limitacions que La Cierva volia superar.

Un físic rus, Riabutxinsky, ja havia demostrat, abans de la guerra, que unes ales rodant sobre les pales d'un molí tenen una resultant ascensional considerable si estan sotmeses a una tracció segons l'eix de rotació. Però no es creia que aquest principi pogués tenir aplicació pràctica a la navegació aèria.

La Cierva no ho pensà així i en 1920 construï el seu primer autogir, amb la idea de poder volar a poc a poc gràcies a la sustentació de l'aparell per unes ales giratòries horitzontals, muntades sobre un xassis corrent propulsat per un motor i una hèlix també corrents. Però aquestes ales farien l'efecte d'un giroscop que establiria tant l'aparell que el farien ingovernable. Per això l'autogir de 1920 duia dos sistemes d'ales girant en sentit contrari l'un de l'altre. L'aparell no s'alçà. Tampoc s'alçà el segon. Ni el tercer, proveït de cinc ales giratòries rígides però arribà a asaltars.

Aleshores La Cierva renuncià als models que en diríem de tamany natural i es dedicà a fer provatures amb maquetes moventes per cautxú recarregat, com els aeroplans de joguina. Un d'aquests tenia les quatre ales giratòries d'un material relativament flexible, i es va alçar. Llavors La Cierva veié que si els models anteriors no volaren era perquè les ales s'ajustaven rigidament a l'arbre que les sostenia, i construï el quart auto-

rent a l'aparell. Dos anys després, La Cierva travessava el Canal de la Mànega.

Feta l'adquisició del «molí de vent» — ara se'n diu «rotor» —, l'autogir havia de progressar sense motor, de l'orientació empresarial, fins al punt que en models successius ja s'havien suprimit completament les ales de l'aparell, i més endavant els governalls de direcció i profunditat, deixant només uns petits plans fixos, un de vertical i un altre d'horitzontal, destinats a assegurar l'estabilitat de l'aparell. De manera que l'autogir actual és simplement una cabina propulsada per una hèlix i suspesa a un rotor.

Això li dona la innegable comoditat de volar a totes les inclinacions, de manera que pot baixar i elevar-se verticalment, i de mantenir-se en l'aire a una velocitat insignificant. En a més a més, «autoestable» en totes les posicions, és a dir, que encara que el pilot no maniobri les comandas, l'aparell es manté en l'aire. Cosa que no priva de fer el looping, si el pilot ho desitja.

L'autogir és a l'aeroplà el que l'auto al ferrocarril. Sense ales, només amb el rotor que és plegable, la qüestió del garatge és simplificada. Capaç d'aterrar verticalment, pot baixar i enlairar-se en un terreny de deu o dotze metres. D'aquests fets es desprèn el bon nombre d'aplicacions que pot trobar l'autogir i que el fan, com s'ha dit, l'automòbil de l'aire. Es sabut, per exemple, que els avions es veuen obligats a giravoltar entorn del vaixell portaavions, molt més lent que ells, mentre que l'autogir pot seguir-lo a la seva velocitat. A més a més, essent sense ales, el portaavions pot carregar més aparells.

Actualment, el servei postal entre Nova York i Miami es realitza amb autogirs, a una velocitat de 180 quilòmetres p. h. Es preveu que la seva velocitat podrà augmentar encara.

Hom preveu per a aquest aparell un gran camp d'acció, capaç d'influir socialment com ho ha fet l'auto, el dia que sigui objecte de construcció en sèrie. I, essent un aparell tan simple, el seu preu serà inferior no ja al dels avions, sinó aèdhuc al d'un auto.

Idees i homes en el nacional-socialisme

ALEMANYA 1934 (*)

En el nostre article anterior hem intentat reviuir l'atmosfera en què fou possible crear aquesta histèria col·lectiva que és el nacional-socialisme. Però aquesta nova Reforma alemanya té avui els seus jerarques intel·lectuals i polítics i enlloc del món un «Führer» no és més voluntàriament seguit que a Alemanya. El nacional-socialisme, per un català o un francès, és una veritable muralla que li priva de veure Alemanya. Cal una certa pràctica en el maneig de les idees i dels homes de l'Alemanya d'avui perquè els tantes vegades tòpics de la política i la vida social tinguin una explicació intel·ligible.

Molts principis que triomfen no es troben en els llibres sinó que són vivents en el poble i sobretot entre la joventut alemanya. La força del verb, l'eloqüència, les cançons, els gestos, l'uniforme, tot això ha contribuït en gran part a l'èxit del nacional-socialisme. Birkenfeld, en un notable treball sobre les tendències del nazisme, donava aquest quadro-resum:

NACIONALISME

- Puresa de la raça:
 - Biologia de l'herència.
 - Selecció dels caps.
- L'educació deu donar la idea de comunitat:
 - Idea de l'autoritat.
- Exèrcit popular i no exèrcit d'ofici:
 - Nova noblesa de l'espasa.
- Dret alemany:
 - Sobre bases germàniques i no romanes.
- Reforma de l'art i de la cultura:
 - Afirmació del particularisme alemany: «Noblesa de l'esperit».
- Cristianisme alemany:
 - Es la nostra nació que dona un sentit a la nostra vida terrestre.

SOCIALISME

- L'Estat és corporatiu:
 - No hi ha dret sense deures.
- Reforma agrària:
 - Nova noblesa basada sobre la sang i la terra.
- Socialisme alemany:
 - El treball s'ennobleix per la idea de performance.
- La política determina l'economia nacional:
 - El bé públic abans que l'avantatge particular.

Al primer pla de les lluites polítiques es posen les qüestions referents a la biologia i els problemes de l'herència: puresa de la raça, selecció humana, esterilització. Són els principis que permetran de crear el poble de l'esdevenidor. Aquests principis són influenciat per l'antisemitisme. L'alemany mitjà creu, com Goebbels, que el jueu és destructor i l'alemany constructiu, i que no hi ha possibilitat d'unir aquestes diferències ètniques.

Educar el poble amb la idea que forma una sola comunitat, desvetllar la tradició prussiana de l'amor a les armes, heus ací dues de les tasques a les quals el mateix Hitler s'ha dedicat amb tota energia. La creació del treball voluntari, barreja de militarització de la joventut i de lluita contra l'atur forçós, és la primera etapa envers la creació d'aquesta Volksgemeinschaft.

Quins són els models d'Alemanya d'avui, els seus mestres? No cal citar els que ho han estat sempre, Fichte, Goethe, Hegel. La joventut intel·lectual, però, defensa els seus clàssics, que són: Nietzsche, Stefan George, Moeller van der Bruck, Oswald Spengler.

La influència de Nietzsche, en l'Alemanya d'avui, no és excessiva. Nietzsche és el crític de l'Alemanya d'abans de la guerra, però és al mateix temps el defensor d'un límit entre els caps i el comú, i per tant en contradicció amb la idea totalitària del nazisme.

En canvi, Stefan George gaudeix d'una importància que la seva mort no ha fet sinó augmentar. La seva visió profètica d'un Tercer Reich coincideix amb els desigs de la joventut hitleriana. El seu poema *Als morts* data de 1919, i era una exaltació de les promocions que havien de salvar la pàtria:

Quan un dia aquesta generació s'haurà purificat de la vergonya i s'haurà desfet de les cadenes del ser / sentirà les entranyes cremar de la fam de l'honor...

i aquest altre, en què parla del Führer: en l'aurora naixent, menarà les tropes dels seus fidels / vers l'obra del dia que es desvetlla, i plantarà l'Estat nou...

Arthur Moeller van der Bruck, arquitecte d'origen holandès, és un dels homes que ha influenciat més el moviment nacional-socialista. Fou l'introducció de Dostoievski a Alemanya, admirador i defensor, durant l'Alemanya democràtica, del prussianisme, i Goebbels ha dit del seu llibre profètic *El Tercer Reich*, publicat en 1922: «No hi ha cap llibre que amb una perfecció de la forma i de la llengua semblant, pugui iniciar un estranger al nacional-socialisme. Es ací on hi ha el balanç del liberalisme que ha fet desaparèixer els pobles.»

Moeller van der Bruck, seguidor de Treitschke, és antiliberal i revolucionari conservador: «Es per esperit conservador que som revolucionaris». Però sobretot defensa el paper de Prússia i hi veu la clau del sistema d'idees que és el Tercer Reich. «El prussianisme no té cap mite, el prussianisme és un principi essencial en el món. Els dels mites que creixen les civilitzacions dels pobles, és sobre els principis que es construeix llur caràcter d'Estat. Unir la riquesa sobreabundant del mite amb la realitat, la imaginació creadora i la llei, el món

ideal i el prestigi polític, heus ací la missió de l'Alemanya, i els alemanys parteixen del present en què estem amb la idea que llur esdevenidor tindrà un caràcter universal: a la vegada nacional i europeu i guanyat a poc a poc entorn seu.»

Un dels grans aportadors d'idees al nacional-socialisme, ha estat Spengler. Les condicions necessàries a la fundació del nou Imperi, segons Spengler, són les següents: Reforma del dret.

Al centre de la societat hi ha la família. Reforma del dret hereditari familiar i del règim de la renda.

Depuració de la raça. (Cal tenir en compte que Spengler és d'origen jueu!)

Orgullosament alemany, deixeble de Goethe i de Nietzsche, Oswald Spengler entén formular una filosofia alemanya. En el seu llibre *Prussianisme i socialisme* afirma que el vell esperit prussià i l'estat d'esperit socialista són una sola i mateixa cosa. «Nosaltres els alemanys som socialistes, fins i tot no pronunciant-ne el nom. Esser socialista és ésser capaç d'actuar, no pas solament voler; allò que és capital no són les intencions, sinó la qualitat d'allò que s'acompleix.»

Spengler vol fer una síntesi de la sang i de l'esperit, de la raça i del socialisme: «Una veritable Internacional no és possible sinó per la victòria de la idea que una raça ultrapassa totes les races; i no deixant que totes les conviccions es dissolguin i es fonguin en una massa incolora; la veritable Internacional és l'imperialisme. Ens cal ésser durs, resoltament escèptics, tenim necessitat d'una classe de caps socialistes. Encara una altra vegada, socialisme significa força i sempre força. Sense la força els plans i les idees no són res. Som socialistes i no volem haver-ho estat debades.»

Totes aquestes tesis de Spengler han estat represes pels deixebles i n'ha sortit la literatura de propaganda de la joventut nacional-socialista. Edgar J. Jung en el seu llibre *El regne dels valors menors; llur capvespre i llur salvament per un nou Imperi*, reclama la reconstrucció d'Europa després de la reconstrucció d'Alemanya; Gründel, en *La missió de la generació jove*, defensa la solidaritat nacional, a la base de la qual posa la idea fonamental d'un socialisme nou, depurat però absolut, nascut de la nació i infinitament per sobre de tot socialisme de classe que porta el segell marxista. Gründel només admet tres principis: valor immediat de l'home, necessitat del treball, responsabilitat personal.

Deixant a part Hitler i Goebbels, tres homes, dintre el partit nacional-socialista, tenen un gran valor: Feder, Darré i Rosenberg.

El primer és l'autor del programa econòmic del partit nazi, punt feble del catècisme nacional-socialista, i que no és fàcil, per ara i tant, que pugui aplicar-se.

R. Waller Darré, en canvi, autor del programa agrari, és un home d'una importància singular, i malgrat l'oposició dels propietaris prussians, la idea d'una reforma agrària s'imposa cada dia més. Darré vol «renovar físicament i moralment el poble alemany, creant una nova classe de directores; sòlida, que mantingui a través de les generacions, d'una manera constant, els caràcters d'herència biològica». L'arada i l'espasa seran els símbols d'aquesta nova noblesa per la qual hom crearà reserves (anàlogues als béns nobles creats per Horthy a Hongria) i «comunitats d'herois». Al mig d'aquest sistema, la família resta en ple valor; i el sòl deixa d'ésser una mercaderia que hom pugui cedir, però resta ajuntat a la sang i hom posa en vigor el principi «Possessió obligada».

Alfred Rosenberg, gran proveïdor de municions intel·lectuals de Hitler, és un dels homes més brillants amb què compta el canceller. Al principi de l'actuació del partit hitlerà, Rosenberg posà en contacte el futur canceller amb els emigrants russos i l'ajudà eficaçment per les seves relacions amb els cercles anglesos. Hom assegura que Rosenberg havia pertangut a la Intelligence Service i que la seva documentació de primera mà li ha servit per formular els seus plans de política internacional del Tercer Reich. Francòfil i antisemita, Rosenberg somia amb una *Deutschum* que hauria d'unir tots els països de llengua alemanya, els Estats bàltics i Ucraïna. La seva política és, abans que tot, antirussa. Aquest fet ha regirat les relacions de la política exterior i accelerat l'acostament franco-soviètic.

En el seu llibre *L'esdevenidor de la política exterior d'Alemanya*, Rosenberg, tot atacant França, recomana una aliança amb Anglaterra i Itàlia. D'altra part, Rosenberg, en el seu viatge a Anglaterra, tot i les versions de la premsa liberal, no va perdre el temps. Hom sap lodi dels *Die Harde* per Rússia, i Rosenberg, tot i les xiulades, fou rebut dues vegades pel subsecretari d'Estat al Foreign Office, tingué una llarga conversa amb Deterding i fou hoste de notables *Die Harde*.

I en el dinar que li oferiren uns joves, presidit per Randolph Churchill, fill de l'ex-ministre, Rosenberg va declarar, entre aplaudiments, que Hitler sabia transformar l'hostilitat actual contra Alemanya en una simpatia universal: «Hitler esdevindrà l'esperança del món.»

Heus ací les idees i els homes avui en voga a Alemanya. Ens resta parlar d'una qüestió apassionant per l'Alemanya d'avui: el problema religiós.

FERMI VERGES

(*) Vegi's MIRADOR, núm. 262.

Mirant a fora

La Cambra i el carrer

Anglaterra, país de tradicions liberals i democràtiques, no ha vist amb gens de bons ulls els recents esdeveniments de París. El Daily Telegraph va trobar en un títol la frase justa sobre el fugaç govern Daladier: El gabinet, vencedor a la Cambra, és derrotat al carrer.

Els ulls del món

Els nazis. — No aconseguirem mai dur-lo a un recó desert i poder-lo «suicidar» còmodament? (Daily Herald, Londres)

Entreteniments

En saber-se la detenció de l'apreciador Cohen, un advocat que tenia temps per perdre i ganes de divertirse, agafà l'anuari de París i dirigí a la redacció d'un gran diari d'informació, en nom de cada un dels homònims del delinqüent, una carta precisant que el firmant no tenia res a veure amb el Cohen en qüestió, etc., etc.

Al diari, en rebre el centenar de cartes, es comprengué que es tractava d'una mistificació i ho tirà tot al coze.

—Quina feinada et deu haver donat escriure tantes cartes! — comentava un amic de l'advocat.

—Una mica, però fet i fet no tanta com si haguessin delinqüit algú que es digués Lévy.

Pactes de no agressió radiofònica

La ràdio austríaca ha conclòs un pacte amb la ràdio txecoslovaca en virtut del qual les dues parts contractants es comprometen a excloure de llur programa tota emissió que pugui ésser interpretada com una propaganda contra l'altra part. Àustria preveia així mateix la conclusió d'un pacte anàleg amb Suïssa.

Com que la Unió Internacional Radiofònica no s'ha mostrat capaç de restablir la pau entre les diverses ràdios nacionals, i ni tan sols ha sabut imposar a l'estació de Munic la interrupció de la seva campanya contra el govern austríac, potser s'inaugurarà una sèrie de pactes de no agressió radiofònica. Hom deia, abans de la insurrecció que aquests dies ha esclatat contra el govern Dollfuss, que Àustria volia començar negociacions directes amb la ràdio alemanya. I el curiós del cas és que ha estat la mateixa Unió Internacional Radiofònica qui, no veient-se capaç de restablir la pau de l'èter, ha aconsellat el mètode de les converses directes.

William Martin

William Martin ha estat un periodista de gran classe. El seu nom va intimament lligat al del *Journal de Genève*, del qual fou corresponent a Berlín abans de la guerra. Després passà a dirigir la política estrangera d'aquest diari — tasca que interrompé quan entrà al secretariat general de la S. de les N. —, fins que fou nomenat professor d'història a l'Escola Politècnica de Zuric, en moria la setmana passada, a l'edat de quaranta-cinc anys.

Influit en la seva joventut per les idees de Taine, William Martin tenia per mètode de recerocar científicament les causes dels esdeveniments. No volia abandonar-se a la passió ni al sentiment. Pessimista davant la realitat, creia però en la possibilitat d'una entesa entre els homes. Aquesta fe el guià sempre en el seu comentari als esdeveniments internacionals. La visió d'un esdevenidor millor dirigia el seu judici. Patriota, tant que alguns el consideraven un nacionalista suís, no exclouïa del seu pensament un internacionalisme basat en el dret, i era amb aquest esperit, l'esperit de Ginebra, que defensava la S. de les N. i la seva tasca per al manteniment de la pau i de les bones relacions entre els països. Ha estat un dels grans europeus del nostre temps.

Feia poc que havia fet una volta al món, detenint-se especialment a Xina. Fruit d'aquest viatge foren, entre altres, els articles que publicà a *La Publicitat* de Barcelona, diari en el qual ja havia col·laborat també anys enrera.

J. ROCA JOIER
 HA INAUGURAT EL SEU
 NOU ESTABLIMENT DEL
 PASSEIG DE GRACIA 18

PER AQUEST MOTIU
 RESTA TANCAT L'ANTIC
 ESTABLIMENT DE LA
 RAMBLA DEL CENTRE 33

J. S. A. D.

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

EL CINEMA

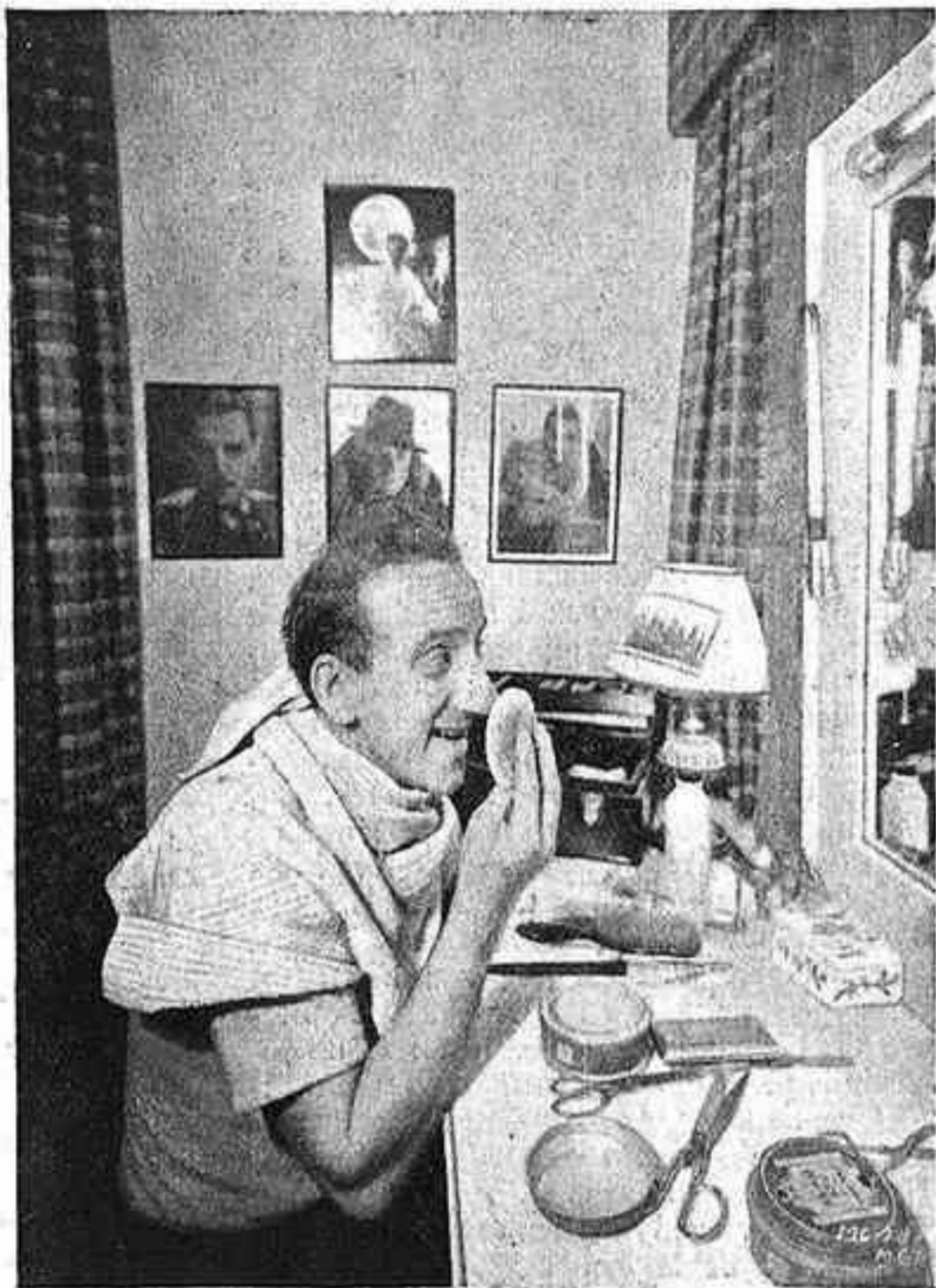
L'ACTUALITAT

LES ESTRENES

JIMMY DURANTE I BUSTER KEATON

Qui és el protagonista de *Volem cervesa!*, Jimmy Durante o Buster Keaton? És la segona vegada que els dos actors apareixen junts en un film. Buster Keaton ha d'estar molt segur del seu sòlid prestigi, per creure que tenir com a partner en un rol tan important com el seu, el gran còmic Durante, no pugui significar-li una seriosa concurrència. Altrament, per bé que l'art de Buster Keaton, d'ençà del parlat, conegué una indiscutible decadència, no podem imaginar-nos que el gran actor es deixi temptar, amb l'objecte de renovar el seu repertori, pel truc de provar fortuna a base d'associar-se un gran actor que a més a més d'esser un excel·lent còmic, ha sabut captar-se tan bé la simpatia del públic.

El que hi ha de notable en Jimmy Durante, és que ha sabut tot seguit compondre's un tipus fermament delineat i que persisteix idèntic a través de tots els seus films. Jimmy Durante és el mateix en *Camés de perfil*, que en un drama com *Alcohol prohibit*. Un home d'una bondat inefable que personifica, d'una manera pejorativa, l'amor. No sabriem imaginar-nos el sol. La seva presència vol dir amistat, abnegació, neguit pels interessos d'un altre. Ara és el braç dret d'aquest gran escriptor que vol ésser Buster Keaton. Potser els seus recursos siguin restringits, i per tant els seus efectes, avui tan eficaços, s'esbravin molt aviat; però avui per avui, Jimmy Durante se'ns demostra capaç de fer-nos riure tant o més que el propi Buster Keaton, en llur darrer film, *Volem cervesa!*

Jimmy Durante

dem nosaltres, a Barcelona, copsar en tota la seva significació.

Aquesta atmosfera musical dins la qual el film es desenvolupa ha donat a Frank Tuttle, en molts passatges, indicacions força concretes sobre el *découpage* del seu film. No és la primera vegada que Frank Tuttle practica, i amb encert, aquest treball apassionant que consisteix a demanar al ritme musical la

suggerència del moviment de les escenes. Els nostres lectors recordaran *Aquesta és la nit*, film que comportava una mena de preàmbul que resultava un fragment molt reeixit de film autènticament musical.

Dos excel·lents films poden veure's avui. *Jo he estat un espia* i *Les vuit orenetes*. Varem dir en el número anterior tot el bé que pensàvem d'aquestes dues obres europees. Altrament, aquests darrers dies l'interès dels programes havia minvat, però sembla que ara tornen a adquirir interès. Tot seguit veurem *Only yesterday* de John Stahl, el director de *Llavor* i *La usurpadora*; *Lady Lou*, que presenta el 1900 americà i a la vegada Mae West; el bell film de Borzage, *Adéu a les armes*; tampoc no podem oblidar que aviat s'estrena *El Cafè de la Marina*. No havent vist el film aquest, solament hem de dir que tractant-se de la projecció del primer film autènticament català, l'estrena anunciada a l'Urquinaona té caràcters d'esdeveniment.

JOSEP PALAU

PANORAMA

Balanz d'Amèrica

El balanz de l'any cinematogràfic americà ha resultat més favorable del que es preveia.

En 1933, seixanta-sis films fets a Hollywood han estat indiscutibles èxits financers; d'altres cinquanta-tres que, per més artístics, no prometien un rendiment massa brillant, trenta-quatre han cobert de sobres les despeses i només onze han provocat un dèficit declarat.

Entre els més grans èxits financers, hi ha: *I'm no angel* de Mae West i *Gold Diggers of 1933*.

Un èxit de públic ha estat també *La vida privada d'Enric VIII*, film anglès com sap tothom i que, per tant, no pot comptar en el balanz de Hollywood.

No es pot assenyalar un gènere determinat de films com al més afavorit pel públic, ja que, al costat de les obres ja anomenades, *Cavalcada* i *King Kong* figuren també com a grans èxits.

La qual cosa vol dir que l'important és que els films siguin bons, independentment del gènere a què pertanyin.

Hi ha un gènere, però, que triomfa constantment: els films de Walt Disney. Un local de Nova York omple cada dia amb un programa compost exclusivament a base de *Silly Symphonies* i de *Mickey Mouse*.

Reclam i fama

A Amèrica, molt més que a Europa, les estrelles de la pantalla són les que llancen les modes. Un barret portat per Mae West, per exemple, és reproduït de seguida a milers d'exemplars. Per això els americans, experts en propaganda i estadística, han establert les cotitzacions publicitàries de les diferents *vedettes* per a la moda de 1934.

Al capdamunt, sense discussió possible, hi ha Mae West i Greta Garbo. El segon equip és format per Joan Crawford, Jean Harlow, Marlene Dietrich. El tercer: Constance Bennett, Diana Wynyard, Kay Francis, Carole Lombard, Claudette Colbert, Katherine Hepburn.

Hi ha un quart, un cinquè grup, etc., fins arribar a aquelles artistes de tan poca influència que es veuen obligades a pagar els models que porten, en comptes de fer-se pagar car per a portar-los.

Madame Bovary i el tabac

Jean Renoir — fill del gran pintor — ha rotat una *Madame Bovary* basada, com no podia ésser d'altra manera, en la coneguda novel·la de Flaubert. Valentine Tessier encarna la figura de la cèlebre adúltera, i Pierre Renoir, germà del postor en escena, la del marit de Madame Bovary.

En veure aquest film, ara de poc estrenat a París, algú ha pensat si era un anacronisme que Valentine Tessier fumés un cigarret. És que en 1846, època en què s'acaba *Madame Bovary*, editada en 1857, l'ús del cigarret tot just començava. Sobretot es fumava el cigar i la pipa; però, això sí, cap dona de la bona societat no provava de fumar.

Però el bon lector de Flaubert pot saber que hi ha un passatge de la novel·la que diu: «Madame Bovary canvià d'aïres. Les seves mirades es feren més feixugues, les seves paraules més lliures, i fins tingué la inconsciència de passejar-se amb Rodolf amb el cigarret a la boca, com mofant-se de la gent».

Els que temin un anacronisme poden estar tranquils. D'altra banda, no cal trencar-s'hi el cap; en tants i tants films es poden trobar petites inadvertències! No acabem de veure Martha Eggert fent de contemporània de Schubert, amb les celles dipilades?

Miracles del maquillatge

Troben, en una correspondència dels Estats Units, un petit fet curiós. Als estudis de la M. G. M. estan rodant la pel·lícula *Men in white*, per a la qual ve un moment que es necessiten tres bustos de cèlebres biòlegs: Pasteur, Jenner i Metchnikoff. Per ben proveït que sigui el magatzem d'accessoris, és impossible de trobar l'efigie d'aquests savis. Per sort, hi havia mitja dotzena de Voltaires, supervivents d'un film ja fet. El maquillador de l'estudi, posant barba al filòsof i arranjant-li les arrugues, arribà a convertir l'escèptic del segle XVIII en tres savis que presideixen un hospital modern on Clark Gable i Mirna Loy fan un gran paper.

Film d'anticipació

A. Korda té la intenció de rodar, als estudis d'Elstree, un film tret de la darrera novel·la de Wells, *The shape of things to come*. Sobre això, el popular novel·lista ha dit: «Serà la primera obra que hauré escrit per a la pantalla. El meu text evoca el món tal com serà dintre cent cinquanta anys, quan el progrés mecànic haurà aconseguit unes proporcions inimaginables. A la pantalla apareixeran *buildings* grandiosos, màquines meravelloses i hom es trobarà transportat a l'edat dels robots».

D'altra banda, Michael Baleom treurà un film de la novel·la d'Aldous Huxley, *Brave new world*, anticipació extraordinària dels somnis de la ciència.

La producció japonesa

La producció japonesa, que és una de les més quantioses del món, s'ha desenrotllat considerablement durant l'any 1933, cosa que, de retop, ha provocat una gran disminució de la importació americana. Les estadístiques revelen que durant el segon semestre de l'any passat, la distribució disposà d'un total de 314 films, dels quals 206 de japonesos, 99 d'americans, 8 d'alemanys i només un de rus. Cap film francès, però s'anuncia per a molt aviat la projecció de *Poil de Carotte*.

La modernitat dels films

El concepte d'una moral rígida — ho diem com a pura constatació i sense cap intent de jutjar-la —, molt en voga en tots els espectacles que han precedit l'aparició del cinema, amb l'exaltament de tots els gegants sagrats de processó anomenats honor, dignitat i altruisme, ha tingut la virtut de provocar, coincidint amb l'aparició i el desenrotllament del nou art, una reacció molt viva. El gest de treure's la careta i

Parlem sota la influència d'aquest darrer film de Lubitsch: *Un lladre a l'alcova*. Tot el que pertany al caràcter i a la personalitat de Herbert Marshall en el paper de Monescu, és el que defineix un temperament modern: el seny de l'escèpticisme, el seny del cinisme i el seny de l'egoisme són suficients per a bastir un personatge. Figures desorientadores i paradoxals que no poden emmarcar-se enlloc. Però tot tempe-

rament modern i sensible cop-sa tot seguit la simpatia que desvetllen. Aquestes figures no tenen l'audàcia física de les figures heroiques de totes les altres èpoques, però tenen, en canvi, una major audàcia moral. Els replecs d'aquestes personalitats que es dibuixen i es desdibuixen impensadament formen un complex que només té el denominador comú d'una profunda humanitat; no hi ha cap reacció, en elles, que no sigui sincera i que no respongui a tota una actitud de l'esperit, derivada d'una reacció contra tot allò que en una altra època s'anomenà fe, entusiasme i, en el fons, ingenuïtat.

La pèrdua de la fe i de l'entusiasme no representa, però — segons el món modern — la pèrdua de tot. Hom ha canviat aquest bagatge per un altre de menys pesat, de menys fotogràfic, però més divers i potser més intel·ligent. El regne d'aquests tipus moderns és d'aquest món. En una altra època la gent important — que es prenen les coses una mica seriosament — feien professió de fe de tot i adhuc les flors més colorides de la picardia i els aventurers més galants en un moment donat es tornaven

Myriam Hopkins

somriure cinicament és un gest absolutament modern, i després d'aquest gest ve l'exaltament del camp qui pugui i de l'egoisme amb una desimboltura que provocaria les esgarrifances de qualsevol dels nostres avis.

Aquesta cosa tan actual, tan moderna, ha estat aprofitada, i és aprofitada cada dia més, pels realitzadors cinematogràfics. Sembla que el cinema sigui el destinat a copiar-ne l'essència i, encara que només ho per això, podria qualificar-se el cinema d'espectacle modern. Aquesta qualificació enclou, als ulls dels indocumentats, una altra qualificació que no li ha estat estalviada: la d'espectacle immoral.

La modernitat dels films ha de basar-se tant, en pensó, en els procediments i en les troballes de la tècnica, com en la modernitat del personatge i de l'anècdota. Hem vist com el nou art ha respost a aquest pensament i ningú no dubtarà avui de l'absoluta modernitat de films com: *Topaze*, *Noies d'uniforme*, *L'Opéra de Quat'Sous* i, darrerament, *Un lladre a l'alcova*, de Lubitsch. Tots aquests films, que en una altra època haurien merescut el denominatiu d'immorals, actualment no el mereixen perquè són els exponents documentals de l'esperit d'una època, de la nostra època moderna. Tot aquell que no entengui aquesta època no té dret a parlar de films, producte que pertany essencialment a ella.

IGNASI AGUSTI

Recordeu aquest títol:
El poder i la glòria
(THOMAS GARDNER)

PARECE
que FUE AYER

DEMA
UN ESTRENA
MONSTREAL

CAPITOL

El major drama
realitzat en
la pantalla

Una cosa superb, inaudita!!
Amb MARGARET SULLIVAN
i JOHN BOLES

AVIAT

PADDY
LO MEJOR A
FALTA DE UN
CHICO
JANET GAYNOR-WARNER BAXTER

TEATRE NOVELTATS

Continua amb gran èxit la projecció de la grandiosa producció nacional, obra eminentment lírica, inspirada en alguns episodis de la vida del famós tenor JULIÀ GAYARRE

REPARTIMENT DE PRIMERES FIGURES

Leo de Córdoba
Beena
Antoni Palacios
Maria Espinal
Pep Romeu

Charito Leonis
Hilda Moreno
Valerià Ruiz París
Alvarez Rubio
Banquells, etc.

Distribució
C. I. F. E. S. A.
Aragó, 261
BARCELONA

el canto del
ruiseñor

Equip Sonor Block-Poste Philisonor
muntat exclusivament per aquest magnífic film

Demaneu les localitats amb anticipació
Telèfon 13451

Femina

Passeig de Gràcia, 23.-Telèfon 13352

AVUI ESTRENA

EL AMOR
NUNCA MUERE

Heus ací una història que
commourà les més ínti-
mes fibres del vostre cor
i que serà inesborrable
en la vostra memòria

NORMA
SHEARER
FREDERIC
MARCH
LESLIE HOWARD

AVUI TIVOLI

Y
O
H
E
L
L
E
S
I
D
O
E
S
P
I
A

El millor film
d'espionatge
realitzat fins
al dia

Reproducció
de fantàstics
episodis au-
tènticament
històrics re-
velats per la
seva pròpia
protagonista

MARTA
CNOCKAERT

EL TEATRE

GENT DE CIRC

Beby, fora de la pista

—Digueu!
A l'altre extrem del fil telefònic, una veu autèntica de clown, una veu inconfusible, contesta:
—C'est vous? Soy Beby... Ah, vous voilà, enfin! Hace dos horas que le estoy buscando.
—On?
—En ninguna parte...

Sense pintar, també fa cara de clown

Si la veu no l'hagués denunciat des del primer instant i ell no hagués pronunciat seguidament el seu nom, Beby s'hauria donat a conèixer per aquesta resposta. És una resposta de clown, característica de la manera de parlar i d'èsser de Beby.
Antonet — ho he observat en aquestes mateixes planes — és la vivacitat feta carn i ossos; Beby personifica la catxassa. Antonet és l'acció; Beby és l'obstacle. Antonet és la línia directa i Beby és la contradicció. En gairebé totes les paralles de clowns, l'enfornat acostuma a ésser l'intelligent i l'august l'infel·lix. Però amb Antonet i Beby passa al revés: Antonet resulta un ingenu, a desgrat del ritme extraordinari amb què es produeix, i Beby es revela maliciós, tot i la seva torpesa i el seu tarannà d'infant.
—Aneu a menjar a tal lloc — us aconsella Antonet.
Ei! hi va de bona fe. I menja malament.
Beby us diu:
—Aneu a menjar a tal lloc. Es menja de primera. Jo hi vaig cada dia. Després de menjar m'agafen uns dolors d'estómac i de ventre que no em puc sostenir dret... Quina meravella de cuina!
Naturalment, va a un altre restaurant.
Antonet us confessa:
—Me'n vaig al Frontó. Sempre es guanya. Va de debò al Frontó i perd.
En canvi, Beby us declara:
—Dóna gust anar al Frontó. No hi ha dia que no en surti amb benefici.
I no s'hi acostia ni per remei.
Mai no he conegut uns clowns que tractats en la vida privada responguin tan exacta-

ment, com Antonet i Beby, als personatges en què es transformen a la pista.
Faig només l'excepció de Joe Jackson, el ciclista vagabund. El recordeu? Aquell Joe Jackson assonat de bonhomia que admiràvem a la pista, sabeu com esmerçava les tardes lliures? Anava a Montjuïc, reunia els vailets que trobava pels voltants del ferrocarril en miniatura, els pagava el bitllet a tots, pujava al tren amb ells i... vingia donar voltes!
Beby, doncs, m'ha telefonat... És a Barcelona per unes hores, de pas cap a Marsella. Desitja veure'm. Vol fer-me unes preguntes. Anirem al cinema i a beure mançanilla a Andalusia en Catalunya.
—Estic a l'Orient.
—Vinc d'ací uns minuts.
—Ah? Què em conta de Stavisky?
—Stavisky?
—Sí, hombre... El ilusionista, hombre!
Comprenc que es refereix a Kasfiks. Però a Beby no li ve d'un pam. A En Sugranyes l'anomena Castanyes, i a l'amic Gonçal Garcia el cridava un dia pel nom de Gutiérrez.
—Da lo mismo. Yo me llamo Aristodemo et je ne me plains pas.
Cert, Beby no és altre que Aristodemo Frediani, germà del pare Willy Frediani. Nascut en una ciutat alemanya, al circ Blumenfeld, començà de passallo de xarvari als cinc anys; feu després de saltador a la catifa, d'acrobata a cavall, de trencaplats, de jockey, de trapezista aeri, de barriata i d'home-sense-por i ha acabat tornant a actuar de passallo. Un passallo, però, que sap el què porta entre mans.
—Moi, je suis du métier! — exclama, amb orgull, a cada moment.
Ja he arribat a l'Orient.
—Allí, en aquella pensió de la Ronda — m'adverteix per a explicar-me el canvi d'estatge —, estava muy bien. No había baño, pero estaba muy bien. No había calefacción y la dueña se llamaba doña Nieves, pero estaba muy bien.
—El que es diu estar com peix a l'aigua, eh?
—Sí...
—I ha canviat perquè estava bé, és clar!
—Sí...
Sonriu el mateix que una criatura quan fa una malifeta.
—A quin cine anirem, Beby?
—Al cine de la Quina.
—On és, aquest cinema?
—Sí, hombre!... El cine que hay en una plaza.
—L'Urquinaona?
—Sí; el Quinadona.
—Fóra millor anar al Fèmina, potser...
—C'est fait... Vamos al Fantasio.
Ens fiquem a l'Urquinaona. Beby no té prou paraules per a elogiar el film i els actors. El cine el distreu com a la quitxalla. Va al cine perquè no hi ha putxinel·lis.
En sortir de la sala i disposar-se a agafar l'abric del guarda-roba, Beby simula que, distret, topa amb el cap a una porta. Bum!
—La mia Madama! — gemega.
La senyoreta del guarda-roba no es pot contenir una rialla:
—Vagi fent el passallo...
—Usted entiendo que yo seria un buen clown?
—Amb aquest parlar i amb aquestes cames tortes, ja ho crec! Admirable!
Beby està satisfet.
Seria un bon clown, un clown admirable... Ja l'és.

JOAN TOMAS

LLANTERNA

"La Dama de les Camèlies" posada en escena per Meyerhold

El postor en escena, als teatres soviètics, té una autoritat dictatorial que aduèc es fa extensiva a les obres d'autors morts. Així, Vsevolod Meyerhold ha afegit un personatge a *La Dama de les Camèlies*. I quin personatge! Un moralista. Ben entès, un moralista amb interpretació materialista de la història.

Si Meyerhold ha triat la cèlebre obra de Dumas fill — hom diu — és perquè mostra la hipocresia de la moral burgesa i la podridura de tots els fonaments de la moral burgesa: la religió, la família, etcètera. *La Dama de les Camèlies* mostra representants de la classe per a la qual tot depèn, al capdavant, de la possibilitat d'enriquir-se.

Meyerhold, per Kukriniks

Meyerhold tracta l'obra com un drama social, i per tal d'accentuar aquest caràcter, l'acció és traslladada a una època fortament reaccionària: després de la desfeta de la Comuna de París, mentre que l'acció de l'obra de Dumas es situa pels volts de 1840.

Alguns passatges han estat substituïts per cites manlevades a la novel·la de Dumas fill. La distribució dels actes també ha estat canviada. En alguns dels episodis apareix el personatge afegit per Meyerhold: una mena d'acusador públic, que té la funció escènica de subratllar les tendències socials de l'obra, amb textos extrets de novel·les de Flaubert i de Balzac!

Per a la posta en escena tan original de Meyerhold, no s'ha planyut pas la documentació, gràcies a la Biblioteca dels Teatres d'Estat i a l'Institut Marx, Engels i Lenin. Un col·laborador, Pejarsky, ha constituït una col·lecció de crítiques de les representacions de *La Dama de les Camèlies* a tots els països d'Europa. I en un viatge a París, el mateix Meyerhold es dedica a recerocar documents sobre l'època de 1875.

Recordeu aquest títol:
El poder i la glòria
(THOMAS GARDNER)

AVIAT
presentació al
TIVOLI

de la nova producció
d'**ALEXANDER KORDA**
i **PAUL CZINNER**

DOUGLAS FAIRBANKS i
ELISABETH BERGNER EN

amb **FLORA ROBSON** i
SIR GERALD DU MAURIER

Un gran film. Un bell film.
Un film que cal veure.
(PARIS-MIDI)

L'encimbellament de la gran Caterina al tron dels tsars després del breu regnat del capritxós i cruel Pere III. La Rússia Imperial en el pinacle de la seva esplendor amb les seves intrigues amoroses i polítiques

Edició: **London Films**
Distribució: **Artistes Associats**

PUBLI-CINEMA

Passatge de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
De les 3 tardes a la 1 matinalda
CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges Fox Movietone
JACK I LA PLANTA PRODIGIOSA
(Dibuix Terryton)
NOTICIARI FOX SONOR (Notícies d'Espanya)
NOTICIARI FOX SONOR (Internacional)

Tècnica i temperament

Jaume Passarell ha tingut la paciència — s'agraeix — de llegir els dos articles que he dedicat a l'Argentina. I aquesta lectura li ha suggerit unes consideracions turístiques que ha volgut fer conèixer als lectors de MIRADOR. I diu turístiques perquè, com el turista que posa uns ulls distrets damunt la catedral o el viaducte, Passarell s'ha passejat amb les mans a les butxaques, i sense amoïnair-s'hi gaire, per davant d'un tema més important del que sembla i més vell

la tècnica esdevé bastida inconscient, i quan el temperament controla inconscientment els seus impulsos. És l'equilibri. L'estil i la gràcia.

En la dansa, pocs han aconseguit aquesta fusió ideal. Anna Pavlova, carn i esperit, saturació de la forma per la vida interior, Anna Pavlova, el miracle de la qual — segons Levinson en el seu llibre pòstum *Les visages de la danse* —, fill de la topada providencial d'un estil i d'un temperament, era

Temperament

que l'anar a peu. L'Antic Imperi d'Egipte contra el Nou, Grècia contra Roma, Itàlia contra Holanda, Ingres contra Delacroix, cubisme contra impressionisme, sobrealisme contra cubisme... És l'eterna història. Anomeneu-lo com vulgueu — forma i color, cervell i cor, raó i instint, intel·ligència i sensibilitat —, aquest dualisme ha estat, és i serà. Parlant de dansa em sembla que els mots més adequats són tècnica i temperament.

Tècnica... La tècnica és la gran endegadora. És la intel·ligència que dona forma a l'informe, que organitza el caos, que ordena el desordre. És la raó que crea l'ordre i la claredat que ha de tenir tot mitjà d'expressió. És la disciplina. És la base. La tècnica és indispensable. Ningú no en discuteix la necessitat. Només el boig i el sobrealista. Per talent que tingui, l'escriptor que no sàpiga gramàtica fracassarà sorollosament. Com el pintor que no sàpiga l'ofici. La dansa també és un llenguatge. I el dansari ha de conèixer sintaxi, la funció dels passos i flur arranjament, si no vol debatre's en el carreró sense sortida de les improvisacions.

Temperament... El temperament és la vida. És la vibració. És l'imponderable. El temperament no és responsable dels seus actes. No li demanen explicacions perquè us dirà que el cor té raons que la raó no comprèn. Picasso diu: *Jo no recorro, trobo*. La raó recerca. El cor troba. El temperament inventa, crea, improvisa, troba amb una facilitat que no tindrà mai la intel·ligència. El temperament és indispensable. Ningú no en discuteix la necessitat. Només el matemàtic i el pintor cubista, perquè no el necessiten. Sense temperament, no hi ha obra d'art possible. I la dansa, més que cap altre, és un art que necessita el temperament per viure.

Ara bé, la tècnica sense temperament no és res. És la raó sense passió, la regla sense inspiració. En la dansa, és el ballari rus mediocre, acadèmic i sense talent. I el temperament sense tècnica no és res, tampoc. És la passió sense raó, la inspiració sense regla. En la dansa, és els negres i els gitans. Expressions incompletes. Cal una expressió completa. L'art és autèntic quan és total.

Cal exigir, doncs, l'acord indestructible entre tècnica i temperament. Cal aprendre l'ofici. I ferriament. Però després oblidar-lo. Cal frenar el temperament. I amb violència. Però després aluixar aquest fre. Després d'aquest dur aprenentatge, és quan

fet de contenció i de llibertat, d'obligació i d'inspiració, de ciència i de natural, Anna Pavlova i l'Argentina. La Pavlova que s'expressava amb un llenguatge universal, l'esperanto de la gran dansa occidental, i l'Argentina que s'expressa amb un dialecte, la llengua local de la dansa espanyola, però que també sap unir indissolublement la tècnica i la inspiració.

Sí, amic Passarell. L'Argentina no és un cas de saviesa ni tècnica pura com preteniu. Jo he dedicat a l'Argentina en aquestes columnes una nota i dos articles. En la nota deia: «La seva tècnica prodigiosa és sempre feta cosa viva pel seu formidable temperament». En el primer article afegia: «La tècnica és poca cosa sense la inspiració. I aquesta no abandona mai l'Argentina». I en el segon i darrer completava: «Les danses ja vistes de l'Argentina semblen unes altres i fresca improvisació, per tal com no són execució sinó creació». Sí, amic Passarell. L'Argentina no és un cas de saviesa ni tècnica pura. La seva tècnica és bastida inconscient. El seu ofici no és veu. Només un conxorxidor atent l'endevina. L'Argentina és tècnica i temperament estretament agermanats.

Us ho dic, amic Passarell, perquè us atreviu a dir que l'Argentina d'avui no és la de quinze anys enrera. Jo he vist l'Argentina d'Eldorado i de la Sala Imperi. I he vist l'actual. I per això dic que la d'ara és molt més completa i molt millor que la d'abans.

Quant a la vostra afirmació que a mesura que un artista perfecciona el seu art perd tot, és molt discutible. Jo sostinc el contrari. Els veritables artistes milloren amb els anys. Només als mediocre la saviesa se'ls menja la vibració. Per exemple, jo recordeu unes caricatures personals, signades Passarell, que s'exhibiren deu fer uns divuit anys en una sala de Badalona. Doncs bé, aquelles caricatures eren netament inferiors als admirables *Cent ninots*, signats Passarell, d'ara.

SEBASTIÀ GASCH

URQUINAONA
DEMÀ ESTRENA

JEAN HARLOW
CLARK GABLE

Adquiriu les vostres localitats amb anticipació per aquesta interessant estrena

AVIAT
UN FILM QUE HONORA LA
PRODUCCió CATALANA

SEGONS L'OBRA DE
Josep M. de Sagarra
DIRECTOR:
Domènec Pruna

COLISEUM

↓
DEMÀ NIT ESTRENA

con
MAE WEST
LA ESTRELLA
GENIAL
QUE ASOMBRA AL MUNDO

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

UN LLIBRE DE JOAN CREXELLS

"Primers assaigs"

La raresa de les publicacions de caràcter filosòfic a casa nostra és tan notòria, que l'aparició d'un llibre consagrat estrictament a qüestions d'aquest ordre és un esdeveniment en el nostre món literari, un esdeveniment que ha d'omplir de joia tots aquells que s'interessen per la cultura, a Catalunya, de les disciplines filosòfiques. Avui el llibre en qüestió és el primer volum de les obres del malaguanyat Joan Crexells, la publicació de les quals han emprès J. Estelrich i C. Riba i que amb el títol de *Primers assaigs* trobareu ara a totes les llibreries.

En aquest volum distingirem la primera part de la resta. La primera part comprèn un assaig de tesi doctrinal titulat *Las verdades absolutas*, assaig que pren més de la meitat del llibre, i la resta d'aquest consisteix en una sèrie de breus monografies sobre filòsofs contemporanis. No hem d'insistir sobre les raons que ens indiquen la conveniència de referir-nos sobretot, per no dir exclusivament, a l'estudi sobre *Las verdades absolutas*. Les monografies alludides, breus, concises, no pretenen altra cosa que ésser una mera informació objectiva; llur mateixa brevetat les circumscriu dins els límits d'una tasca impersonal. En canvi l'assaig doctrinal, per bé que amb tots els caràcters d'un esbós, amb totes les seves llacunes, constitueix un aplec de reflexions l'interès de les quals seria impertinent de regatejar, oi més tenint en compte, com dèiem en començar, l'estat d'indigència de la nostra literatura filosòfica. Al seu valor intrínsec, cal doncs afegir el seu valor circumstancial, en oferir als lectors d'aquí unes pàgines d'introducció a un dels problemes cabdals proposats a la reflexió filosòfica.

Abans de referir-nos al fons, diguem les excel·lències de la forma. El llenguatge de l'autor és precís i rigorosament científic. Hi ha ací un gran ordre, que, sense confondre's amb un ordre estrictament didàctic, té unes grans virtuts pedagògiques. Crexells avança un punt de vista, per acumular tot seguit els aclariments o objeccions que siguin del cas. Explorat el terreny, hom avança amb rigorosa prudència per passar a un punt de vista que correspon a una síntesi superior i prossegueix altra vegada d'identica manera, i així el lector té la impressió d'avançar en ziga-zaga i de marcar a la possessió de la veritat per una eliminació i superació dels punts de vista defectuosos.

Crexells tenia una vocació massa decidida per la metafísica per a no advocar per l'existència de veritats absolutes. El relativisme, que ens barra el pas així que empenen la investigació, fa l'objecte d'una refutació prèvia. El relativisme és un mal crònic que acusa una depressió mental. Sotmes a la crítica, apareix en flagrant delict de contradicció. El relativisme no pot pensar-se integralment. En tractar de fer-ho, s'enrunen tots els seus fonaments.

Eliminada la posició negativa, hom passa a ocupar-se del camp legítim de la filosofia, que és el de les pressuposicions màximes del pensament, és a dir el conjunt d'asserccions que constitueixen l'a priori, l'a posteriori, essent el camp legítim de les ciències particulars. Crexells insistirà vigorosament a evitar que es doni a l'a priori un sentit psicològic, com s'entenen a fer-ho tants neòfits en la filosofia. «Un judici expressa quelcom real.» Mentre el que expres-

Joan Crexells

sa és sens dubte del domini de la psicologia, el que significa és del domini de la lògica i de l'epistemologia. Les preposicions consideren relacions ideals, lògiques, entre termes que poden ésser o no ésser limitats i temporals. El caràcter condicional dels termes no comproment per res el caràcter absolut de la relació, establerta per la raó, entre ells.

A aquesta distinció, cal afegir la que porta sobre la diferència entre objecte i realitat. El primer concepte és molt més general que el segon. Si tota realitat és necessàriament un objecte, no tot objecte en canvi és real. El caràcter contingent de tot fet ja ens indica que les veritats absolutes hauran d'establir-se en una altra regió que la dels judicis d'experiència, i efectivament, una de les conclusions del llibre seria que: «Hi ha preposicions que no es reporten sobre una realitat, i per tant la seva validesa no està en funció de cap realitat. Aquestes preposicions les anomenem absolutes.»

Es evident que semblants preposicions no poden ésser obtingudes i fonamentades d'altra manera que per deducció, l'experiència i la inducció essent aquí totalment incompetents. El problema que aquest punt d'arribada deixa obert és, naturalment, el de la natura de la deducció; o bé la deducció no té sinó una funció analítica i tot el saber que hom pretén obtenir amb ella és una pura tautologia; o bé la deducció té una funció ensens explicativa i constructiva, i aleshores sí que aquest mètode és un mètode que dilata el nostre saber en relligar veritats amb veritats pels vincles indestructibles i objectius de les pures exigències racionals.

Amb aquestes línies no pretenem fer una anàlisi i encara menys una crítica de l'obra de Crexells. Hem volgut solament cridar l'atenció sobre aquest volum tot apuntant lleugerament de què tracta. Creiem que a desgrat que l'autor s'expressa en uns termes afins amb la metafísica alemanya contemporània — la qual cosa no és sens dubte el camí més clar per qui vol iniciar-se en aquestes qüestions —, tot i això *Las verdades absolutas* té un gran valor pedagògic i ha de servir molt a tots els lectors de literatura filosòfica a casa nostra, no sols procurant l'adquisició de resultats més o menys discutibles, sinó també — i això és més important — excitant la reflexió i invitant a la recerca personal.

Espremem que l'aparició del segon volum no es farà esperar gaire. El deure que tenim d'honorar la memòria de Joan Crexells ho demana.

JOSEP PALAU

VARIETATS

La funció de la crítica

D'una conferència d'Henry Bidou: «Els defectes són comuns a l'home i, tret de llur dosificació, poc diferents d'un individu a un altre. Quan hem dit d'un escriptor que és prolix, o que és negligent, o que és sec, no sabem pas gran cosa d'ell. El propi d'un artista és tenir un missatge a portar. L'estudi dels seus defectes no ens ensenya res sobre aquest missatge. Cal que la crítica asseynali els seus defectes, però no és aquest l'objecte principal del seu estudi. Cal que s'apliqui més aviat a desxifrar el missatge si és obscur, a aclarir-lo si és embolicat, a purificar-lo si és tèrbol. Car la paraula que ens ha de dir un escriptor, que només ell ens la pot dir, que no serà mai pronunciada si ell no la pronuncia, és veritablement allò que de més preciós té l'esperit humà. És aquest el diamant que la crítica cerca en la brossa d'un llibre o en les tenebres d'una peça teatral. Aquest és el valor d'una obra d'art i, al mateix temps, el seu caràcter propi. No és pas pels defectes que difereixen els artistes, sinó per les qualitats, i el que ens importa no és pas el punt més baix on habita llur geni, ni el nivell on es mantenen ordinàriament, sinó la cima més alta que cada un pot assolir. I se'ls jutja a aquesta altitud.»

El "Codex Sinaíticus"

A instàncies sobretot de Bell, conservador de la secció de manuscrits del British Museum, el govern anglès ha comprat al soviètic, amb la intervenció dels coneguts llibreters Maggs Bros, pagant-lo en preu de 100.000 lliures esterlines, el famós *Codex Sinaíticus*.

En 1844, després de quatre anys de voltar per les biblioteques d'Europa estudiant manuscrits bíblics, preparant un text crític del Nou Testament, Tischendorf arribà al convent de Santa Caterina del Sinai. Hi trobà 43 fulls d'un manuscrit del Vell Testament, per apropiat-se les quals no tingué dificultat, i s'assabentà que hi havia, igualment mal conservats, d'altres manuscrits. Regalà aquells fulls al seu rei, Frederic August de Saxònia, i ara es conserven a la Biblioteca Universitària de Leipsic. Nou anys després, Tischendorf tornà al Sinai, a compte del tsar Alexandre II, protector de l'Església grega, i pogué endur-se'n — és diu que d'una manera no massa neta — la resta del manuscrit, que no és altre que el *Codex Sinaíticus*, un dels manuscrits més

Una pàgina del «Codex Sinaíticus»

vells, potser el que ho és més, del text grec del Nou Testament.

Es pot posar al costat del *Codex Vaticanus* i és més antic que el *Codex Alexandrinus*, que ja havia ingressat al British Museum, procedent de la biblioteca de Jordi II.

El *Sinaíticus* està escrit sobre pergami, els fulls mesuren quinze polzades per tretze i mitja, i el text està disposat a quatre columnes per pàgina, tret dels llibres poètics de l'Antic Testament, disposats a dues columnes.

Com tots els manuscrits primitius, no és ornamentat. L'escriptura és uncial i obra, segons opinió de Tischendorf, compartida per altres paleògrafs, de quatre escribes diferents. S'assigna com a data de la seva execució el segle IV.

Aquest manuscrit es guardava a la Biblioteca Imperial de Sant Petersburg. Ara, els governants soviètics, antireligiosos, no tenen cap interès a guardar coses així i han decidit vendre-se'l.

Hom diu que el patriarca del convent vol depositar una querrela contra els conservadors del British Museum.

D'altra banda, el *Sunday Dispatch* assegura que el manuscrit que Anglaterra ha pagat tan car, no és més que una falsificació feta en 1917.

Els bibliotecaris del British ho neguen fermament, però l'esmentat diari es refereix en les seves assercions.

Sembla que s'ha comprovat que l'afirmació del *Sunday Dispatch* és falsa: es tracta del manuscrit autèntic. Però també sembla que, a més a més dels 43 fulls que es guarden a Leipsic, en falten alguns altres.

Si voleu menjar la bu-llabessa com a Marsella

Restaurant Bell Temps

Quintana, 7 - Telèfon 12617

Servei a domicili Salons especials

LLETRES ITALIANES

El Premi Bagutta

Els onze jutges aplegats a la famosa taverna de Bagutta ja no rebran felicitacions, somriures i presents (les mil i una coses amb què els escriptors italians se'ls volen congratiar), ni hauran de suportar tirallongues de tragèdies familiars, promences i floances. Els onze jutges de Bagutta són onze pobres déus caiguts destinats a ésser pastura de les «feres literàries»: el famós premi literari ha estat ja assignat. I d'aquí a l'any que ve, prou temps hi ha per oblidar els greuges rebuts.

pretensions un bon llibre — l'ida còmica de Corina — en el qual segueix el procediment iniciat amb el seu primer llibre, *L'educació sentimental*, d'estràler ambients, revisant-los amb una certa ironia, molt recixida. Cal dir que, almenys aquesta volta, un premi literari ha estat atorgat amb encert i els aplaudiments prodigats a Radice diuen prou de la conformitat del públic.

El que diu més, però, de la confiança d'escriptors i públic en la vàlua del judici dels baguttians és que, mentre d'altres premis són

La Roba de Vellani-Marchi

Fou en aquella mena de Pomo milanès que per primera vegada els joves es llançaren a la conquesta de les editorials i dels lectors; foren ells que vengueren la batalla més profitosa. Marinetti i companys, si, ja n'havien fet de batalles, un grapat d'anys enrera; tot es reduïa, però, a ésser acollits arreu amb tomquets i altres fruits del temps (ha calgut a S. E. arribar a l'Acadèmia per fer empassar al gran públic les paraules en llibertat). Els arondistes han tingut també llur valor dins la literatura italiana, un valor d'influència damunt els futurs escriptors; tot i això, un darrer l'altre s'anaven morint sense que el lector normal n'hagués llegit un sol mot. Foren, doncs, els Bacchelli, els Oriani — una mena de Gómez de la Serna italià —, els Fracchia, que començaren a voler guanyar lectors als corrents nous. En resultà *La Fiera Letteraria*, l'*Almanacco*, el Premi Bagutta...

D'aquells bons temps no resta gaire: la *Fiera* — canviat el nom — ha quedat reduïda a un grupet estantís que viu de records i de rabietes; els antics batallers tenen ara bones col·locacions en els diaris millors; no més una cosa resta: Bagutta. I el premi instituit pels «baguttians» set anys enrera ha provocat un seguit d'altres premis que, si tal volta són més importants monetàriament, no arriben a tenir el prestigi del degà dels premis italians, car — com hom pot llegir a les parets de la taverna —, de Bagutta «n'hi ha un tan sols». I la famosa lloba del baguttia Vellani-Marchi pot, amb raó, allestar els altres premis: el de Viareggio — cinc vegades més ric que el milanès i un dels que més li fan la competència —, el de l'Acadèmia, el del Gondoler (que essent assignat, el primer cop, al volum que inclou l'obra completa de vint anys de poesia d'Ungaretti, hom observà que hi havia més llines que paraules), el Premi Fracchia de *L'Italia Letteraria*, el de l'*Antico Fattore* — la taverna florentina on s'apleguen els pintors per premiar un llibre de poesia —, el del Liri...; mentre d'altres han pujat ja al cel i els veuren errívols.

En aquests dies ha tingut lloc la deliberació per atorgar el Premi. Les dues saletes de Bagutta eren, no cal dir, plenes de gom a gom: escriptors i periodistes, banquers, aviadors, enginyers; el bo i millor de la ciutat lombarda hi feia cap. Cadascú dels jutges es definia per un amic i no afliuava; uns noms eren deixats de banda per por de les bromes dels assistents (així Mazzucconi que, un xic desfigurad, pot significar tronxes de col), d'altres eren presos coratjosament per crítiques als quals es queia: com Scarpa (sabata, en italià), que patrocinà el poeta Descalzo, autodidacte, al qual anrien molt bé les cinc mil llines del premi. Tres o quatre votacions sense resultat, i com més anava més gran era la gatzara i menor l'acord; tan enllà anaren que finalment hom pogué aplegar sis vots per Raul Radice, un advocat milanès llarg i elegant que ha escrit sense

instituits amb subvencions de la comissió de turisme d'alguna platja famosa, amb mitjans de l'Estat o altres procediments més o menys recomanables, els diners del Premi Bagutta provenen exclusivament de la subhasta d'escultures i teles dels artistes baguttians i simpatitzants i de les no escasses donacions en metallec dels assistents a la deliberació del premi. I sumen tant que en-

Raul Radice

guany, a continuació d'haver proclamat Raul Radice Bagutta 1934, hom anuncià que tot seguit es procediria a la institució i adjudicació del premi Otello Cavara, del qual fou proclamat vencedor Massimo Lelji. Els periodistes presents a l'acte es comprometeren espontàniament a finançar el nou premi, anys a venir, i enmig de grans aclamacions hom procedí a la subhasta d'obres per tal de recaptar cabals per al Bagutta de l'any vinent: en pocs instants el fons necessari pel premi fou sobrepassat.

La vitalitat de la taverna milanesa contrasta amb els propòsits tèrbols dels edils municipals que han inclòs el carrer en el qual s'obre el famós Bagutta, entre els destinats a desaparèixer en un futur pròxim. Bagutta, però, no pot morir; i més enllà o més ençà transmigrarà a alguna altra taverna l'ànima i el nom d'aquest focus de les lletres italianes d'avui.

JOAN RAMON MASOLIVER

Roma, febrer.

Exit en a mida
Corbates innarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

SENYORA!

Tots els FIGURINS
per a les vinents tem-
porades de PRIMA-
VERA I ESTIU, els
trobarà a la:

Llibreria Catalònia

3, Ronda de Sant Pere, 3

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telèg.: "Carburós"BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcu-
bion (Corunya); : OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques a
Barcelona, València i Còrdova; : ACETILEN DISSOLT, Fàbri-
ques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova; : FERRO MAN-
GANES i FERRO SILICI; : SOCARRIMAT i SECAT de
fils i peces seda, cotó i altres teixits; : CALEFACCIÓ INDUS-
TRIAL de laboratoris i domèstica; : GENERADORS, BU-
FADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOL-
DADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

El millor assortit de llibres
francesos el trobareu
a la

Librairie LOUIS BERGÉ

Rambla del Centre, 19
Telèfon 23118i la més completa va-
rietat de revistes es-
trangeres alKiosque Français
Rambla Estudis, 7Reparació de Plomes
Estilogràfiques

de totes les marques a preu molt reduït

Llibreria Francesa

RAMBLA DEL CENTRE, 8 i 10

Sucursal: PASSEIG DE GRÀCIA, 87
BARCELONA

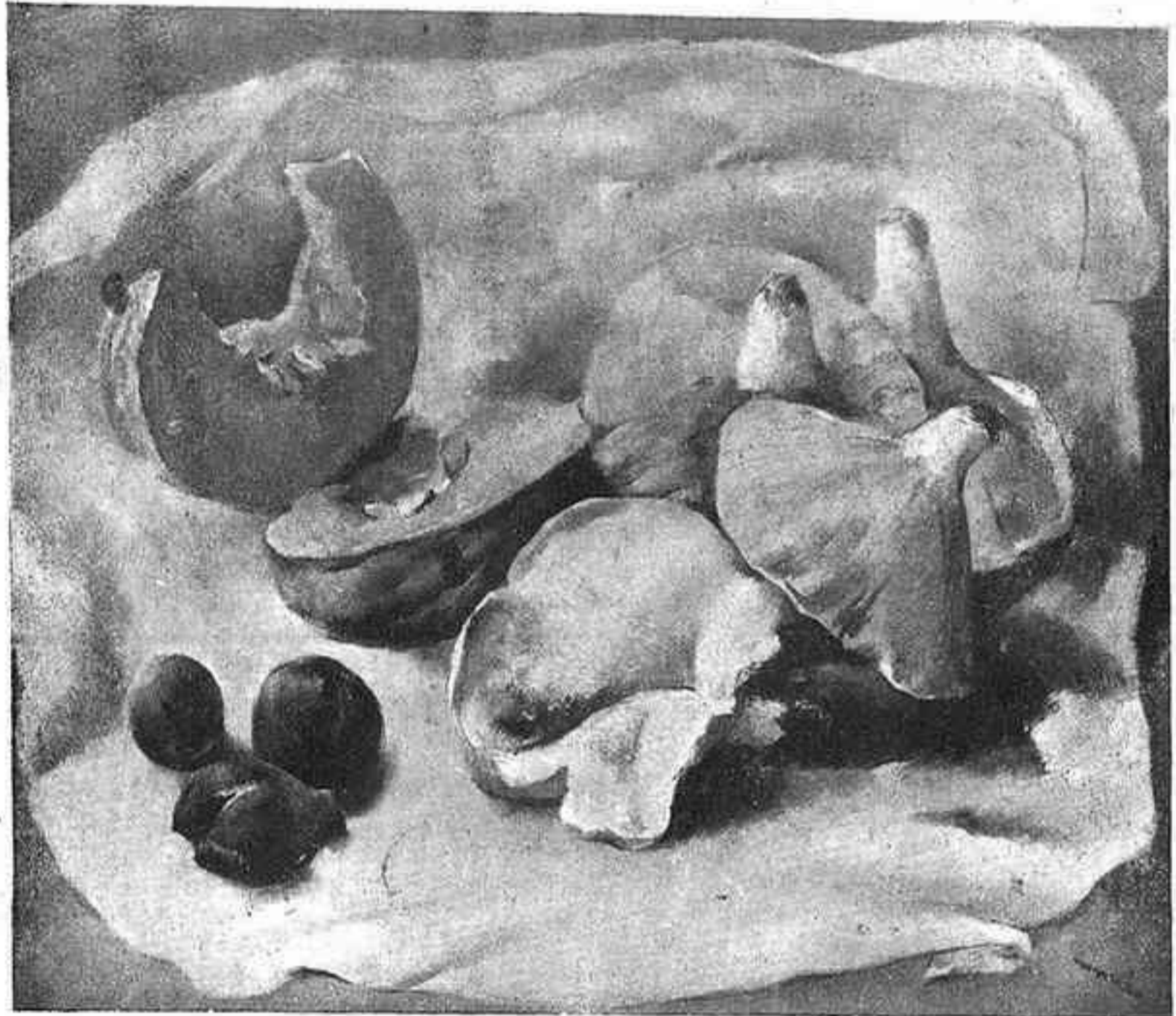
LES ARTS I ELS ARTISTES

Les exposicions Darreres novetats arqueològiques

Francesc Marsà

L'associació d'idees forma del nom d'aquest pintor una visió de grans bodegons que ha servit per bastir al seu entorn una d'aquelles aureoles que acaben aviat en l'ús del qualificatiu estereotipat. Per això, per la tenença d'una etiqueta, en abastar d'un cop d'ull un Marsà que pinta paisatge i figura alternant-ho amb els seus temes favorits, es té una impressió molt agradable que podem traduir dient que és la universa-

que són la declamació del que veu l'art com a cosa pròpia. Així mateix recordem el *Suburbí* com a obra model, que tot i no tenir la mestriosa contundència del bodegó, posseeix la delícia de la fuga, l'entusiasme i la solució de vastos cavalls de batalla pictòrics. La vintena de teles exposades són totes participants d'aquesta categoria emotiva d'impuls, i entre elles, sobresortint de madurament, se n'observa una que volem situar a part per servir de compendi i que ella sola ja proclamaria l'alt interès de l'exposició.

Francesc Marsà — Bodegó

lització que desitgem a tots els artistes en què hem dipositat confiança.

L'expositor de les Galeries Syra la mereix. No és un dels que es fia del salvavides exclusiu de la sensibilitat, ni dels que s'ajuen sobre els llorers d'una facilitat reconeguda. Aquesta posició és molt corrent a casa nostra, on gairebé tots els precedents pictòrics han estat enfocats vers un eloqüent i primordial camí de la matèria.

Les enormes aportacions sensitives que s'han escoltat per entre les manifestacions modernes de l'art han arribat a fer oblidar una mica en les joves promocions el desig de l'objectivitat i han fet trontollar l'escala.

Marsà hereta aquest sentit estricte. Aquesta és la seva personalitat. Personalitat a bastament definida, apuntant-se cada moment més i creixent dintre la seva esfera, a la qual hi ha vinculat, com a resultat d'una cultura pictòrica, l'al·licient de l'el·legància. L'obra de Marsà té solidesa i seguretat artística, i és una meravella de precisió i de tècnica.

Avui per avui, quant a aconseguir el bodegó ampulós de matèries i farcit de tota la il·lusió que comporta aquesta mena de pintura, s'ha de comptar amb Francesc Marsà com un dels legítims valors de l'hora. En començar dèiem l'agradabilitat sentida per la diversitat temàtica a la qual s'ha introduït. Efectivament, les figures que exposa són obres en les quals juga el factor esperit en molts instants en proporció igual al material. Aquí el pintor assolix refinaments

raspalls per a tots els usos
artículos de neteja—objectes per a presents
rambla catalunya, 40

Laporta-Astort

No volem amagar que Laporta-Astort ens ha fet entrar a La Pinacoteca decidits a fer un esforç en el sentit catalogador. Tampoc silenciarem que hom en surt posseït d'una absoluta confusió i pensant que hi ha quelcom que va a la deriva.

Aquest pintor té moments, com els grans sportsmen, que tot funciona bé i d'altres, com els mateixos sportsmen, que tot se'n va en orris.

Laporta-Astort cultiva un paisatge trixat, un retrat preciosista a estones, a grans traços pictòrics en molts instantes.

Laporta té una traça maquiavèlica que supera l'instint de pintor i el fa anar endavant prescindint de moltes coses imprescindibles. No obstant fa aturar, i si per un cantó es té la sensació del buit, aquella impressió de la traça és tan considerable que fa establir una lluita per resoldre serenament hores després d'haver visitat l'exposició, que si fa no fa és la mateixa de sempre.

Victor Moya

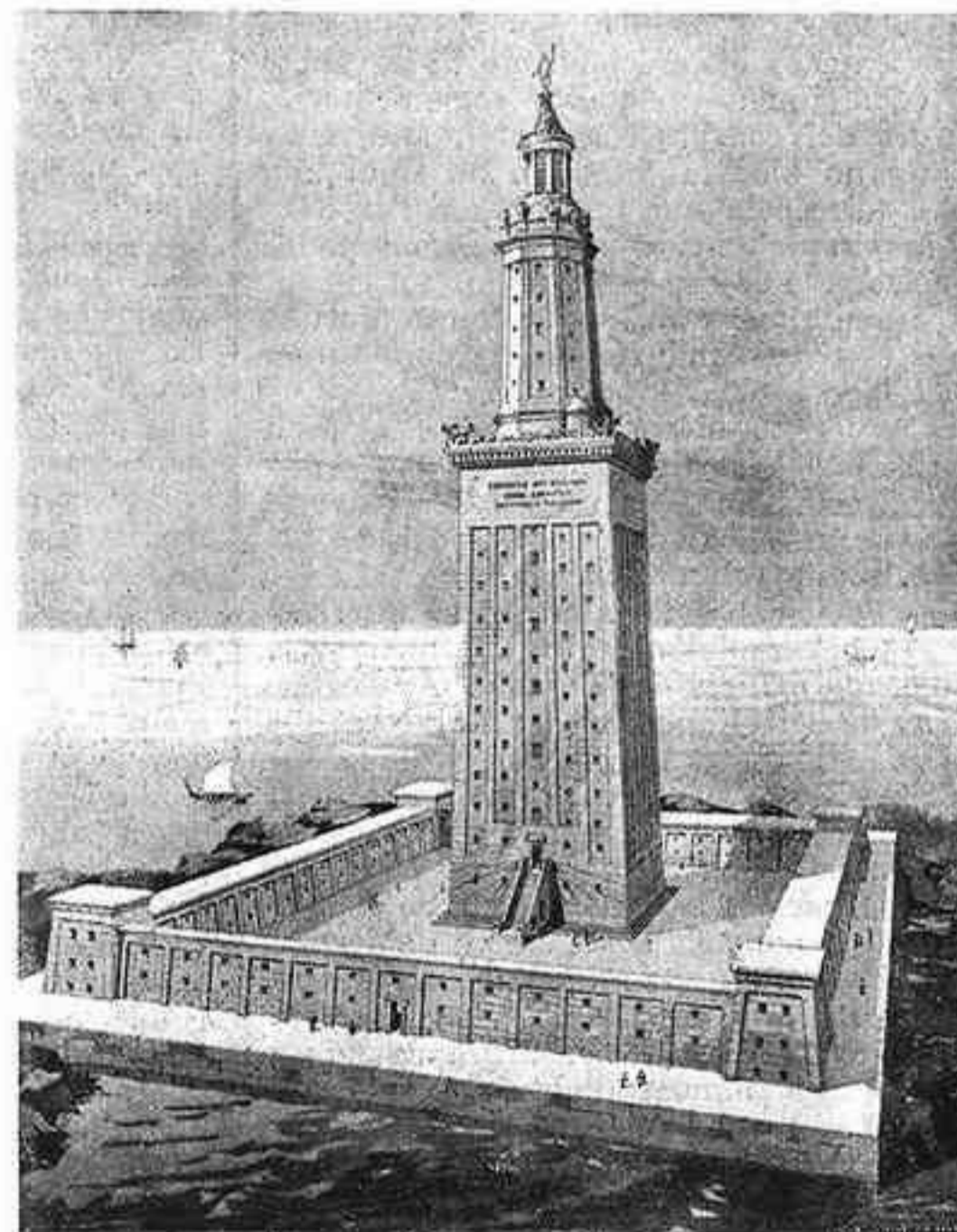
Prescindim per un moment de l'ortodòxia! Així, podem veure realitzacions portades a cap per un esperit que en la pintura veu involucrada la verborrea clàssica del Llevant espanyol i tota la gamma dels matisos tradicionals que han bastit una personalitat autòctona al marge de les tendències que han abassegat el món. Victor Moya és un representant d'aquesta actitud. La Sala Barcino ha contingut per uns dies la seva rutilant pintura i ens ha permès veure l'aplicació del seu lleu decorativisme. Tota l'obra que executava va vigilada per aquest àrbitre constant que és el dibuix.

ENRIC F. GUAL

La més antiga cultura històrica de la Mediterrània té tres problemes lingüístics per resoldre, el desxiframent i traducció de l'escriptura i de les llengües cretencas, etrusca i ibèrica. Julio Cejador proposà una enginyosa assimilació de la llengua ibèrica a la basca, i per tal camí arribà a donar una plausible lectura del misteriós alfabet ibèric; però els entesos en la matèria no feren gaire cas de la teoria de Cejador, i en conseqüència el problema del desxiframent de l'escriptura ibèrica ha romàs, amb raó o sense, per resoldre. El misteri del llenguatge i de l'escriptura de la cultura minoica segueix impenetrable. Ara sembla que per fi hom ha arribat a desxifrar l'escriptura etrusca i a traduir aquesta llengua que la majoria dels etruscos o bona part d'ells creien per a un mai més intraduable. Un jove professor italià anomenat Pironti creu haver trobat la manera de llegir i traduir els textos etruscos, i en conseqüència publica les seves descobertes en un llibre en dos volums. Per ara només ens donem el primer d'aquests dos volums de l'obra *Il Deciframento della Lingua Etrusca*. El professor Pironti acompanya la seva teoria de la llengua etrusca amb un diccionari relativament extens de la susdita llengua. Diu aquest senyor que al seu entendre la llengua etrusca pertany a la branca de les egèes, ço que, si arriba a ésser cert, pot ajudar al descobriment de la llengua cretencas antiga.

Altra gran novetat és la que resulta de la missió arqueològica de l'Institut Oriental de la Universitat de Chicago a Pèrsia. Aquesta missió, dirigida pel professor Herzfeld, excavà recentment els voltants de la plataforma de Persèpolis i descobrí tot el que mancava de les vastes composicions de baixos relleus que decoren aquell lloc. Després de descobrir les extenses processons esculpides pels principals artistes del Rei de Reis, la missió Herzfeld ha anat

retornant pacientment a lloc els carreus esculpts, fins aconseguir la restauració quasi total de la prodigiosa escalinata aquemènida. Junt amb aquestes troballes la susdita missió ha descobert fragments dels palaus que la plataforma suportava, ço que permetrà també la restauració parcial d'algun d'aquells suntuosos edificis del segle IV a. de J. C. Especialitzat en l'arqueologia aquemènida, el professor Herzfeld era el més indicat per a rebreix aquesta campanya arqueològica de l'Institut Oriental de Chicago. Molt cal es-

Reconstrucció del far d'Alexandria

perar encara de la competència d'aquesta missió en terres iranianes, si el dòlar es decideix a fer bondat.

Un altre esdeveniment arqueològic, una altra novetat interessant és la reconstitució

del cèlebre far d'Alexandria, la tercera de les set meravelles del món, segons el meravellament dels antics, obra que costà l'aleshores fabulosa quantitat de vuitanta talents d'or. Era una altíssima construcció, com un gratacel de tres cossos reentrants, telescòpic: el primer cos era de planta quadrada, el segon de planta vuitavada i el tercer de planta circular. Aquesta disposició fou imitada per alguns arquitectes cristians i musulmans en l'erecció d'alguns campanars i minarets.

El far d'Alexandria, construcció de l'arquitecte cniàtic Sostratos, per ordre dels dos primers Ptolomeus, vers 270 a. de J. C., s'aixecà en l'illa de Faros, situada a cosa d'un quilòmetre de la costa alexandrina, a la qual fou unida per una escullera, la qual en eixamplar-se per l'acció d'ahuvions i de treballs d'arquitectura, ha arribat a formar un ample braç de terra que engendra i separa els dos ports d'Alexandria, el Port Nou i l'Eunostos, o sigui adell bell retorn. Sembla que vers l'any 1165 l'exterior del far sofrí tan greus mutilacions que tota la modernitat i la decoració escultòrica en desaparegueren; i se sap que la destrucció total s'escaigué en el segle XIV. Fou un dels primers fars, i prengué el nom, que es feu extensiu a les posteriors construccions similars, de l'illa on fou construït, aquesta illa de Faros (avui península) de la qual ja fan menció els poemes homèrics. Modernament no resta del famós far sinó els carreus d'unes poques filades de la base. La marea baixa descobreix, sobre les onades quantitat d'altres carreus, probablement part dels que constituïen el restant de l'edifici. A l'església de Sant Marc, de Venècia, hi ha un mosaic on es representa el far alexandrin en la seva forma telescòpica, però sense detallar el vuitavat del cos mitjà. El cos darrer, cilíndric, apareix en aquest mosaic coronat amb una cupuleta, ço que concorda amb certs textos medievals que expliquen si contemporàniament el far rematava amb una petita mesquida coberta amb cúpula.

El far d'Alexandria ha fet escriure molt a historiadors i arqueòlegs. Entre aquesta copiosa literatura sobresortia fins ara una monumental monografia del far que escriví i publicà en 1909 l'alemany Hermann Thiersche; aquesta obra passava com si diguéssim per l'Evangelí en la matèria, i amb raó, perquè el llibre de Thiersche tenia almenys el mèrit de resumir tot el que fins aquella data havia estat escrit sobre el far d'Alexandria. Però heus ací que de sobte, elegit el duc d'Alba acadèmic de la British Academy, de Londres, puja un dia a la tribuna dels recipients i llegeix un treball sobre les noves dades o clariques que l'Espanya republicana pot oferir sobre el far d'Alexandria. El discurs de recepció del duc d'Alba del qual ara parlem és un compendi de les investigacions coordinades d'un arquitecte i erudit, i d'un erudit i historiador, ambdós castellans, els senyors Modesto López Otero i Miguel Asín Palacios. No cal pas fer la presentació d'Asín Palacios, el descobridor dels orígens hispano-musulmans de l'*Inferno* de Dant. En canvi és una revelació, almenys per a nosaltres, l'arqueològisme després del senyor Modesto López Otero.

Les investigacions dels senyors Asín i López Otero parteixen de documents nous que Thiersche no tingué a mà, el manuscrit d'un viatger musulmà d'Espanya, el qual visqué a les darreries del segle XII i començ del XIII. Aquest viatger, natural de Màlaga, anomenat Ibn (els castellans diuen: Abén)-al-Sayy explica un seu viatge a Alexandria, les recerques literàries que el portaren allà, les observacions que feu dels monuments alexandrins, etc. En aquestes observacions hi ha mencions i altres detalls descriptius del far, precisions fins ara desconegudes, les quals, ajudades de l'erudició i d'unes gotes de fantasia que hi afegeixen els investigadors, han permès d'establir una nova i més versemblant reconstitució del far d'Alexandria. Aquesta reconstitució dona els següents resultats: el far tindria els tres cossos superposats telescòpicament que ja sabem, però en lloc d'ésser d'alçada vertical seria d'alçada lleument apiramidada, particularment en el cos inferior. No seria pas una construcció de marbre, com suposava algun autor, sinó de bons carreus de calcari units entre ells per mitjà de grapes de metall i rejuntats amb plom fos. Aquell altre geògraf de l'Àfrica medieval musulmana, El Edrisi, ja parlava d'aquest rejuntament de plom fos. El far s'aixecaria damunt d'una plataforma quadrada, d'uns 95 metres de costat. El primer cos midaria unes 45 passes per costat del pla quadrat, i la seva alçada seria de 70 metres; el segon cos tindria una alçada de 35 metres; el tercer cos tindria una alçada igual a l'anterior, estaria cobert amb una teulada cònica i aquesta sobremuntada per una colossal estàtua de Ptolomeu Filadelfos. El cos inferior desenrotllaria interiorment una rampa de cargol construïda també de pedra, mentre que l'accés als dos pisos o cossos superiors es faria per mitjà d'escala. Les rampes i escales s'il·luminarien amb finestres a l'exterior, les quals s'obrien bo i seguint la línia espiral ascendent.

Al primer cop d'ull, aquesta reconstitució, que des de molts punts de vista sembla encertada, i que si coneguéssim el raonament científic encara segurament satisfaria més, ara, un xic a les palpentes com anem, ens sembla, també des de diversos punts de vista, objectable. Però no en direm res fins que més extenses explicacions es trobin a mans. Amb objeccions o sense, el treball dels senyors Asín Palacios i López Otero és admirable i digne de la major atenció.

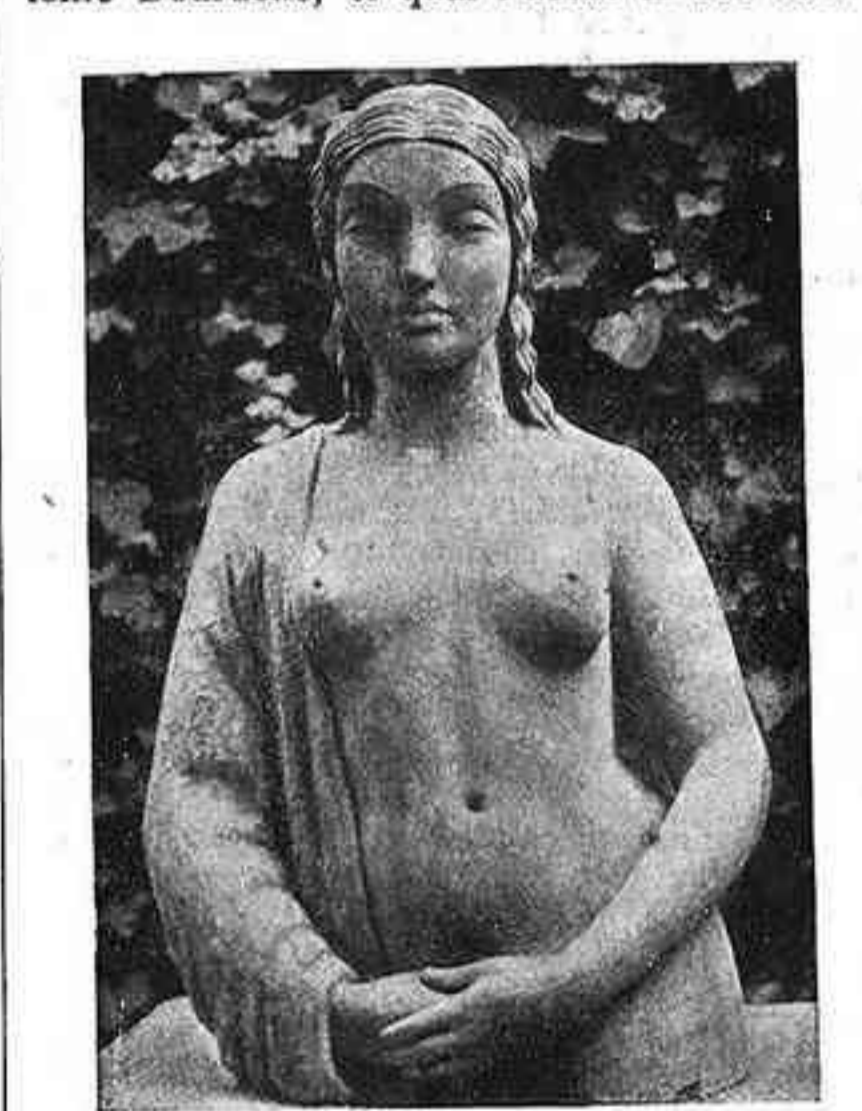
JOAN SACS

L'escultora Mika Mikoun

Aquesta artista polonesa, tan estimada pels artistes catalans residents a París, nasqué a Varsòvia, d'on sortí per tal de seguir els estudis de Belles Arts a Munic, capital que, en aquells temps, s'havia enfrontat amb París en aquesta mena d'activitat.

Allí estudià escultura. Després passà a París, on feu la coneixença del mestre Auguste Rodin. Aquest, no admetent deïxebles al seu taller, la recomanà al seu amic Antoine Bourdelle, el qual l'acollí al seu estu-

di, durant una llarga temporada. Més tard es maridà, i descuidà una mica el seu art. Entretant fa la coneixença d'Anglaterra, d'Itàlia, dels Països Baixos i dels Bàltics.

Terra cuita sense esmaltar

di, durant una llarga temporada. Més tard es maridà, i descuidà una mica el seu art. Entretant fa la coneixença d'Anglaterra, d'Itàlia, dels Països Baixos i dels Bàltics.

La guerra la reté a Berlín, i un cop aquella acabada retorna a Varsòvia, on amb la

un moment, en els seus començaments de París, amb la doble influència muniquesa i de Boudelle, mostra un decorativisme que la perjudicà. A poc a poc, però, s'ha deixat emportar pel realisme, sobretot en la forma, el qual contrasta amb la llibertat de la coloració dels esmalts.

Aquesta artista s'ha proposat la policromia de l'escultura per mitjà dels esmalts, problema difícilíssim, per bé que la condició ceràmica de la seva obra li faciliti aquest propòsit de la seva escultura.

El problema resta però el mateix, ple de dificultats i sense cap solució, esperant que ens donin satisfacció els esforços d'aquesta artista. Fins ara, les seves troballes són dignes de la més gran lloança i el fet d'empendre obres de gran tamany, malgrat la dificultat que té la realització en ceràmica, també és molt d'estimar, i més encara havent ja obtingut resultats remarcables.

Aquests darrers anys, les seves obres han estat exposades i adquirides per la major part del museu americà des de Nova York a San Francisco.

Des d'allí, aquesta artista inquieta que volgué acompanyar les seves obres, en efectuar el seu retorn a Europa, ho feu passant per l'Orient, aturant-se un any entre el Japó i la Xina.

No hem vist encara les seves darreres obres executades durant l'estada en aquests països. Les suposem, però, plenes d'interès.

Avui presentem als catalans d'ací aquesta artista, a l'hospitalitat de la qual deuen tant molts dels artistes catalans que han passat per París.

JOSEP LLORENS I ARTIGAS

Mika Mikoun

col·laboració del seu germà Julek, director ceramista, comença les seves escultures esmaltades, les quals constituïran, més endavant, tota la seva activitat. Aquestes obres són exposades a Varsòvia i obtenen èxit.

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Lliura: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensem al client la fotografia necessària.

Reserva: Seients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxes-llits, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

Organitza: també: Viatges individuals a preu fet, Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

Viatges de nocés: a Roma utilitzant els bitllets reduïts del 70 % que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Italià lliura a l'acte a tot client al qual interessin.

Exit en la mida
Corbates inarruables
Pijamas a bon preu

JAUME I, 11
Teléfono 11655

MUSICA I RADIO

La projectada organització de la radiodifusió

L'actual ministre de Comunicacions va sorprendre'ns fa uns dies amb unes declaracions amb les quals volia demostrar el seu intent de procedir a una reglamentació dels serveis de radiodifusió. Conseqüent amb ell mateix, al cap de poc temps, en el Consell de Ministres del 2 del corrent, va donar compte d'un projecte de llei en el qual es desenrotllen tots els antecedents reunits des de fa temps que fan referència a aquest assumpte i s'estableixen unes bases de la nova legislació dels esmentats serveis.

Les principals bases són les següents: en primer lloc s'atribueix a l'Estat aquesta funció i com a conseqüència d'aquesta declaració i perquè no tingui un caràcter purament declaratiu, s'estableix que les millores seran muntades per l'Estat i propietat d'ell mateix. No és tan contundent el que es refereix a l'exploració del servei, puix tot i que en l'article tercer es declara que correspon a la Direcció general de Telecomunicació, tot seguit s'estableix la possibilitat que mitjançant un concurs pugui ésser adjudicada a entitats nacionals, i aquesta possibilitat és més desenrotllada en l'exposició de motius, preveient-la ja com a segura.

Conté també l'afirmació que aquest servei no ha d'ésser cap negoci per a l'Estat, puix creient poder recaptar uns 5.300.000 pessetes i estimant en 2.800.000 pessetes les despeses, els dos milions i mig restants es destinen a l'amortització de les instal·lacions, preveient ja per al proper pressu-

post una consignació de prop de dos milions de pessetes per aquest concepte.

El pla comprèn l'establiment d'una emissora central d'ona llarga, que és la primera que s'ha de començar a muntar, i sis estacions regionals. De totes formes, aquest pla d'emissores resta subordinat al que estableix el règim internacional, però determinant que cada any han de muntar-se almenys dues emissores.

Prescindint de moment sobre l'encert de les esmentades disposicions, no hi ha dubte que calia intentar aquesta reglamentació, puix des del concurs convocat fa dos anys, res més no s'havia fet, com no sigui una àmplia tolerància que ha portat a l'existència de cinquanta-cinc emissores de petita potència, però de cap utilitat, sinó tot el contrari, i que a més a més constituiran ara uns interessos creats amb els quals caldrà comptar.

Les anteriors disposicions sobre aquesta matèria havien sortit sempre de l'administració directament i en moltes ocasions no han estat més que transcripcions dels acords de la Junta de Telecomunicació, que val a dir que no ha estat molt afortunada interpretant l'opinió radiofònica i molt menys les orientacions actuals de la ràdio. Ara és un projecte de llei el que s'ha fet i això vol dir que si li arriba l'hora problemàtica de la discussió parlamentària, podrà tenir el suport de l'opinió, que en les altres ocasions restava completament al marge. Als pocs dies de la publicació d'aquest projecte de llei, la Federació Espanyola del Comerç de Radioelectricitat, entitat que reuneix la majoria de les cases importadores i expendedores de ràdio, ha començat una intensa propaganda a favor de l'establiment d'aquest servei nacional de radiodifusió, convençut que una reglamentació, sigui la que sigui, serà més profitosa per als seus interessos i contribuirà a una major divulgació de la ràdio per la conveniència que pot tenir per al gran públic el foment d'una emissió digna.

Malgrat tot, però, i tenint en compte que el projecte no és encara una realitat, no cal celebrar-lo amb tons molt optimistes, puix, com examinem més endavant, el que més clarament queda determinat en el dit projecte, és l'establiment d'unes quotes per ús d'aparell, que de portar-se amb tot rigor, donarien a l'Estat o a l'entitat organitzadora de l'emissió una font d'ingressos molt superior a les despeses que es preveuen, i si fins ara les quotes actuals de cinc pessetes per als aparells instal·lats en les cases particulars i cinquanta per als establiments públics, són migradíssimes i no donen al radioient, per aquest concepte, cap dret a reclamar una acció de l'Estat, si fossin aplicades les quotes que es projecten, aquest servei nacional estaria moralment obligat a donar uns programes i portar a cap una actuació de les quals, per ara, dubtem.

J. G.

PERFILS DE LA MÚSICA ESPANYOLA

Un processat il·lustre

La vida d'aquest il·lustre musicòleg i crític madrileny del qual anem a parlar ens recorda un xic la d'alguns grans músics de segles anteriors que entre missions diplomàtiques i la feina quotidiana escriven misses meravelloses o simfonies. O encara la d'aquest altre gran home de dret i home de música que al costat del seu ofici de jutge trobava el temps per escriure contes fantàstics i àdhuc òperes, E. Th. A. Hoffmann. Car José Subirá, l'il·lustre processat del qual parlem, ha acabat també la seva carrera de dret amb el grau de doctor. I com aquells altres músics, Subirá es passa gairebé tot el dia ocupat en coses que no tenen gaire relació amb la matèria en la qual s'ha guanyat una reputació internacional. I quan un dia li preguntàvem com s'ho feia per trobar entre els seus nombrosos viatges i el pes de les seves ocupacions quotidianes, el temps i la concentració necessària per investigar en els arxius, ens parlava tot senzillament dels diumenges lliures i de la bellesa del dia quan hom es lleva a les cinc o a les sis del matí!

Això revela tota la tragèdia de la musicologia espanyola. No manquen a aquesta ni les capacitats ni els materials. Els llocs oficials, però, no li demostren cap interès, sense veure, segurament, que en aquesta llacuna no omplerta fins ara és on rau una de les raons més poderoses de la crisi de la vida musical: Espanya està mancada sobretot de centres oficials de música a l'altura de les exigències del nostre temps. L'estat de les acadèmies i dels conservatoris és, en general, deplorable. És sols excepcionalment que hom sent dir que un artista perfecte hagi sortit d'una escola musical espanyola. Sense vastos estudis a l'estranger, el jove músic espanyol està perdut. Però el que és pitjor és que no hi ha tampoc un centre d'instrucció per als joves professors de música a les escoles. Es solament per aquest camí com pot divulgar-se una cultura general; és sols per mitjà d'escoles com pot realitzar-se un cert progrés musical. Mentre cada professor pugui seguir un mètode diferent, sigui perquè l'atzar l'ha conduït a l'un o a l'altre, sigui per dissimular que no en té cap, tota preocupació per les qüestions d'una millor organització de la vida musical és endebades. Sols hi ha un remei: que la música trobi el seu lloc a la Universitat. Al moment en què als països germànics, a França, a Txecoslovàquia, aquesta necessitat fou atesa, les recerques científiques prengueren una amplitud considerable, la instrucció a les escoles aconseguí un nivell satisfactori i la crítica musical, en lloc d'ésser una enutjosa repetició de programes i d'elogis formularis dels artistes, esdevingué un veritable instrument de perfecció de la vida musical.

Totes aquestes observacions ens han estat suggerides tot pensant en José Subirá, que en lloc de poder divulgar els propis coneixements que ha guanyat durant la seva vida consagrada a la ciència des de dalt d'una càtedra universitària, ha de passar hores ben precioses en treballs molt més prosaics. Si considerem la bibliografia del savi, la podem classificar en dues categories: l'una és representada per una munió de monografies musicals dedicades a les grans figures de la història o de la contemporaneïtat. Entre altres molts podem assenyalar els fascicles dedicats a Schönberg, a Mussorgsky, a Richard Strauss. Coneixem i apreciem els seus bells estudis sobre Granados i sobre el músic-poeta Clavé, amb el qual Subirá ha retut un bell homenatge a la seva terra natal que deixà en els primers anys de la seva joventut.

La segona categoria de les seves investigacions científiques i, diguem-ho immediatament, la més important, gira constantment a l'entorn d'un tema tan vast com inesgotable, tan interessant com important: el de l'òpera espanyola. Sabem encara ben poc d'aquesta òpera, com s'ha format, els seus elements integrals i realment espanyols i les influències estrangeres, especialment de l'òpera italiana. Tot el que fins ara s'ha pogut dir des del punt de vista literari no pot servir-nos per a donar-nos idees clares sobre els problemes d'estilística musical. Subirá ha estat el primer a elucidar científicament aquests problemes. I com a veritable home de ciència modern no s'ha proposat pas donar-nos una prematura visió total d'un tema on sols un lent treball de detall ens pot acostar a la nostra finalitat. Ha estat la *tonadilla escènica*, aquesta acció escènica representada entre els actes, el que ha atret tota la seva atenció. En tres grans volums publicats per l'Acadèmia Espanyola, Subirá ha exposat els resultats dels seus estudis sobre milers de manuscrits. Els punts més importants han estat reunits en un volum de la Col·lecció Labor amb il·lustracions i nombrosos exemples de peces musicals senceres i inèdites. La forma de la tonadilla és variada, però sovint es redueix a un pla

tripartit, com ens demostra la petita estrofa següent:

Formaré tonada
de las que se estilan;
su estable, su cuento
y sus seguidillas.

Subirá creu veure un desenrotllament de cinc etapes que dura aproximadament un segle. Vers el 1850, la tonadilla fou gairebé oblidada... Allò que és realment atractiu en

MADRID a DE DICIEMBRE DE 1751.

AVISO AL PÚBLICO.

El Juez Protector de los Teatros y Representantes Cómicos de España, deseoso de llevar a la posible y debida perfección las piezas teatrales de música, conocidas bajo el título de TONADILLAS, que diariamente se cantan, y ejecutan en los dos Coliseos de esta Corte: deseoso igualmente de reformar los excesos y nulidades que en la mayor parte de ellas se notan, así por lo respectivo a sus letras de corto mérito, y falta de invención en sus argumentos, como en la pertenencia a la composición musical que se les aplica, la qual por lo comun es inconexa, y sin aquella variedad, gusto y propiedad que exige el Teatro, para que sus espectadores sean bien servidos, y con ellos el público, a quien se dirigen: hace saber a todos los Compositores de música existentes en esta Corte y fuera de ella, que por ahora se señalan tres premios en la forma siguiente: el primero de veinte y cinco doblones al que mejor desempeñe y presente una Tonadilla nueva original, que incluya en sí estas tres circunstancias:

Primera página de la convocatoria del concurs de tonadillas obert per consell de Jovellanos

aquest gènere de peces teatrals és precisament la varietat dels aspectes que ofereix. La col·laboració de grans músics com Mison, els valors literaris, però sobretot els punts de vista sociològics i històrics presenten la tonadilla com un objecte ben digne d'ésser estudiat.

Es per això que hem cregut veure amb raó en José Subirá una figura il·lustre de la vida musical espanyola. Alhora l'hem designat com a processat. En efecte, aquest home il·lustre està subjecte d'ençà uns anys a un dels processos més «il·lustres» que hom es pugui imaginar. De què es tracta? Una jove i ambiciosa revista musical, *Musilografi*, publicada per l'Institut Escola de música de Monóvar, en el seu darrer número, en fa la història en poques paraules: «L'any 1934 José Subirá segueix processat a conseqüència d'una querrela presentada per la Junta Nacional de Música i el seu president Oscar Esplá, per onze articles inserits a *El Socialista* a darreries de l'any 1931 i durant els primers mesos de 1932. Segueix fent la seva presentació, cada quinze dies, a l'Audiència de Madrid per tal que no el declari en rebèl·lia i segueixin dipositades judicialment les 7.500 pessetes nominals que va aportar per a evitar un embargament. I segueix sense saber quan i com serà liquidat aquest assumpte en el qual concorren circumstàncies ben extraordinàries.

«Aparentment el procés es troba a la via morta perquè el lletrat de la Junta es va convèncer de la puresa dels mòbils que havien inspirat la campanya crítica del senyor Subirá — la qual, per cert, ha estat interrompuda des de novembre de 1932 per ordre superior i no per voluntat del seu autor — i el procurador de la part querellant va presentar el desistiment de la querrela l'estiu passat. Només mancava ligar un cap. Com que els poders del procurador no eren suficients perquè el desistiment fos admès, l'Audiència va disposar que el senyor Esplá atorgués poder especial o comparegués a ratificar el que havia fet el seu procurador. I ha passat l'estiu i la tardor i està ja passant l'hivern sense que tinguem notícies que l'assumpte hagi estat liquidat, sinó que, segons informes oficials, no tardarà a veure's la causa en judici oral.

«Sortosament per al senyor Subirá, que com a doctor en Dret i home de consciència no s'espanta davant aquestes contrarietats, l'opinió pública és al seu costat.

«No sabem com s'hagi aixecat ni una sola veu per aprovar el pas donat per la Junta i el seu president.»

Per la nostra part, no podríem donar un criteri fonamentat en aquest foc ater no disposant com no disposem de tot el material necessari. Però el que de totes maneres no deixa d'estranyar-nos és que la Junta Nacional de Música no hagi fet res per aclarir aquesta qüestió. S'hauria pogut esperar que els punts incriminats pels articles de Subirá haguessin estat discutits a la llum pública per permetre a tothom fer-se càrrec de l'afèr. Res d'això no sembla haver-se fet. La Junta és tanmateix una entitat que té homes considerables a administrar. El públic i els interessats tenen dret a conèixer la finalitat a la qual es destina llur propi diner. Però tot això són misteris madrilenys els quals semblen encara que no estan al nostre abast. Acabi com sigui, aquest afer misteriós no minvarà pas ni la integritat moral ni la importància de la tasca científica del doctor José Subirá.

OTTO MAYER

Notícies de tot el món

ALEMANYA. — Paul Hindemith ha acabat la composició d'un ballet, titulat *L'Antiquari*.

ANGLATERRA. — L'obertura de *La vida es sueño* (Caldoró de la Barca) de Joan Manén ha estat executada al Queens Hall de Londres.

FRANÇA. — La dansarina Ida Rubinstein realitzarà a l'Òpera de París les següents obres noves: *Morgiane* de Ravel, *Sémiramis* d'Honegger, *Perséphone* de Stravinsky, *Diane de Poitiers* d'Ibert, *Oriane la Sans-Egale* de Fl. Schmitt. Jacques Copeau tindrà cura de la posta en escena.

— Paul Valéry ha iniciat un moviment amb la finalitat de restablir l'òpera a Versalles i crear-hi un Bayreuth francès. S'hi vol representar obres de Lully, Rameau, Gluck, Racine i Molière.

— Darius Milhaud ha escrit la música original per al film *Madame Bovary*, inspirat en la novel·la de Flaubert, el qual s'ha estrenat ara a París.

SUISSA. — Ha estat creat a Basilea un institut d'investigacions de musicologia, sota el nom de Schola Cantorum Basiliensis. El seu fi és crear amb estudis científics i experiments pràctics un lligam estret entre la musicologia i l'execució de la música antiga.

U. R. S. S. — En un arxiu de Moscou s'han trobat cartes inèdites de Mussorgsky i el seu propi text per a l'òpera *Kovantxina*.

Ningú no coneix la seva pròpia veu

Segons el *World Radio* de Londres, un professor alemany ha emprès una sèrie d'experiments per tal de veure si els animals reconeixen llur pròpia veu i la de llurs congèneres, enregistrades en discos. Ha constatat que els foxtroters en sentir llur pròpia veu reaccionen de la mateixa manera que si senten els miols d'un gat. Els lladrucs d'un gos de guàrdia han provocat el lladruc dels altres gossos, però en un to diferent. Aquests assaigs i d'altres han permès a l'experimentador de constatar que, d'una manera general, els animals reconeixen la veu dels de llur espècie, però no llur veu pròpia.

Ja era constatat de temps, d'altra banda, que tothom que la sent, àdhuc enregistrada d'una manera perfecta, la pròpia veu li apareix com una veu estranya. Els fisiòlegs ho expliquen pel fet que la nostra veu ens és percebuda a través dels ossos del cap, de manera que produïx al mateix individu un efecte diferent que sobre un oient estrany.

The Majorca Sun and The Spanish Times

El més important setmanari anglès que es publica a Espanya. Llegit per tots els anglesos i americans

25 cèntims en tots els quioscos

La portera. — Té; a la fi ha hagut de sortir-se amb la seva, se'n va sense pagar! (Le Journal Amusant, París)

EL JOFER PSICOLEG

—Vull... voldria... doncs... sup... un... —Ensenyeu anells de boda per al senyor! (Life, Nova York)

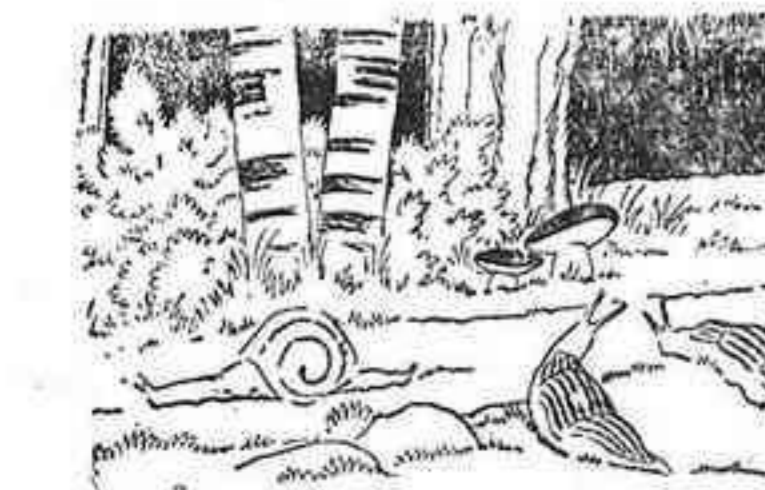

PIQUIPONIANA

—Quina bona pensada heu tingut de disfressar-vos d'Arlequí i de Concubina! (London Opinion)

—Vina, Toy, no tinguis per; aquesta senyora no mossega. (The New Yorker)

—Com corre aquest cargol! —No veus que porta una carrosseria aerodinàmica? (Le Rire, París)

—No ha vingut el caixer? —Es a les curses de cavalls. —Com, en dia de feina? —Es l'única probabilitat perquè li surtin bé els comptes... (Candide, París)

Els presos. — Ens en falta un per a jugar al bridge. El guàrdia. — Ara surto a agafar algú. (Smith's, Sydney)

ELS NAUFRAGS

—Té, m'anirà bé per a treure'm el vici de fumar... (The Humorist, Londres)

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR
Societat General Espanyola de Llibreria
Barbarà, 16 *** Telèfon 14186